

EGYENLŐSÉG

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA * MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, V, LIPÓT-KÖRUT 26. SZÁM
(FÉLEMELET) ** TELEFONSZÁMOK:
SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL ÉS KÖNYV-
KIADÓVÁLLALAT 144-80, NYOMDA 98-70

SZERKESZTETTE 1886-1915
SZABOLCSI MIKSA
SZERKESZTI
DR. SZABOLCSI LAJOS

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: EGÉSZ ÉVRE
400 KORONA, FÉL ÉVRE 200 KORONA,
JUGOSZLÁVIA RÉSZÉRE EGÉSZ ÉVRE 80 DINÁR
HÍRDETÉSEK FELVÉTELÉNEK A KIADÓ-
HIVATALBAN: V, LIPÓT-KÖRUT 26. SZÁM

A „kibékülési” akció

Vázsonyi Vilmos

programmot ad a magyar zsidóságnak

Visszautasítja a kormány békülési akcióját

Meg fog születni az új zsidó országos szervezet

A kormány kibékülési akciójáról és a készülő egységes zsidó politikai frontról Vázsonyi Vilmos dr. az itt következő nyilatkozatot bocsátotta az Egyenlőség rendelkezésére. Vázsonyi e rendkívül fontos nyilatkozatában, mely történelmi jelentőségű állásfoglalás: irányt, utmutatást és politikai programmot ad az egész magyar zsidóságnak. Minden sorát, minden szavát zárjuk szívünkbe.

A békülés programja csak
a jogegyenlőség lehet...

— Egészen mulatságos tévedésnek tartom — kezdte nyilatkozatát Vázsonyi Vilmos — a kormány kísérleteit. A kormány elfelejti, hogy mi vallásfelekezet és nem párt vagyunk, ilyenformán tehát nem kell és nem is lehet velünk békülni. Van magyar alkotmányunk, amely a mi vallásfelekezetünknek a teljes jogegyenlőséget biztosítja. Ezt tessék végrehajtani. Minden egyéb program- vagy memorandumkészítés gyerekeség, vagy nagyképűség.

— Egyetlen magyar zsidónak sem lehet más programja, mint ez az egyetlen szó: jogegyenlőség. Numerus-clausussal, a zsidó vallású közhivatalnokok kidobásával, a zsidóvallású egzisztenciák üldözésével, a nemzetközi jogot is sértő módon „az idegen zsidó fajhoz tartozó külföldiek” kényszerű kiutasításával, ideértve még az amerikai zsidókat is; a felekezeti izgatásra vonatkozó szakasz gyakorlati hatálytalanításával és hasonló intézkedésekkel nem lehet „békét” kötni. A kormány ne játssza az ártatlan naivságot, neki nincs szüksége semmiféle emlékiratra, mert nagyon jól ismeri a sérelmeket és nagyon jól tudja azoknak gyökeres orvoslási módját: a jogegyenlőség helyreállítását és tiszteletét. Ha a kormány a zsidókkal való kibékülés galambját mégis éppen most röpi fel, ennek megvan a nagyon egyszerű oka.

Közelednek a választások...

— Habár mi a holdhónapok szerint számítunk és az éveket a világ teremtetésétől, azért a Gregoriánus kalendáriumban mégis van annyi jártasságunk, hogy most a választások közelednek. Lehetnek tehát közöttünk olyan mű-bárgyuk, akik mű-bárgyuságukból hasznót óhajtanak meríteni s akik a választások előtt megereszteit kenetteljes frázisokkal összetévesztik a jogegyenlőség helyreállítását. Ha tényleg akadnának ilyen mű-bárgyuk, akkor, ha nem csalódunk, őket azon élelmes chachambaschik között kell keresnünk, akik sohasem szenvedtek ebben az országban és abban az időben, amidőn a politika életveszedelmes foglalkozás volt, nem politizáltak, hanem nyugodtan kötötték tovább üzleteiket. Ezekben dühönghet a békevágy. Ezek vehetik komolyan a kormány komikus béke-ajánlatát, ezek szeretnék megcsinálni azt a munkamegosztást, hogy mindig mások harcoljanak és ők a harcosok háta mögött mindig békülnek.

A kalmárok ne politizáljanak...

— Elfelejtik azonban, hogy ma már nem élünk abban az időben, amikor néhány ember kockázhatott a zsidósággal és foglalkozhatott a zsidók szállításának politikai üzleteivel. Mi nem fogjuk elárulni azokat, akik a veszedelem pillanatában a mi jogegyenlőségünk védelmére keltek és bíznak abban, hogy fele-

Ezertünk sem süllyedhet oda, hogy megfélemlizzék azokról, akik egzisztenciájukat érte kockára dobták.

— A hirtelen felbukkant békülőknek, akiket a harcok idején sohasem láttunk másutt, mint az üzletek porondján, azt a jóindulatu tanácsot adjuk, hogy maradjanak továbbra is az üzletkötések terén, amihez értenek, s ahol számukra babérok teremnek. S amint igazi chachambaschik a veszedelem idején lapultak és visszavonultak a politikától, maradjanak meg továbbra is hősies és hallgató álláspontjuk mellett.

Más a rendszer: más a haza.

— A zsidó vallású magyarok különben sem tévesztették össze sem a rendszert, sem a kormányt a hazával. Akármint bánt is velünk a rendszer és a kormány, hazánkkal sohasem voltunk haragban, elene sohasem vétettünk, érte mindig megtettük kötelességünket. Sulyos valótlanság a miniszterelnöknek az az állítása, mintha a zsidók valaha külföldi összeköttetéseiket Magyarország ártalmára használták volna fel. Ennek ellenkezője az igaz. A zsidók külföldön inkább letagadták az igazságot, semhogy rosszat mondtak volna hazájukról. A pesti zsidó hitközség terméből intéztük azt a szöveget az elszakított országrészek zsidóságához, hogy ne csak mint zsidók, hanem mint magyarok is tartsák fenn velünk a kulturális szolidaritást és a békeszerződésben biztosított jogukkal élve, vallják magukat továbbra is magyaroknak. És most nemrégiben a soproni népszavazás idején, Sopron zsidó vallású polgárai is híven teljesítették kötelességüket. A zsidóság minden árnyalata elküldte a népszavazás területére a maga küldötteit. A győzelem megvolt, de a győzelmi babérból hiába vártunk egyetlen levelet is.

A hazához való ragaszkodásnak
nincsenek feltételei.

— Nem törődünk vele. A hazához való ragaszkodásunknak nincsenek feltételei, a haza iránti kötelességünket feltétlenül teljesítjük, bárki legyen a kormányon, bármilyen legyen a rendszer és bármekkora legyen önérzetünk megaláztatása, mert tudjuk, hogy a kormányok és rendszerek mulandók, de a haza örökkévaló és örökkévaló a mi ragaszkodásunk is a hazához.

— A haza szempontjából tehát nem kell velünk békülni, a rendszer szempontjából pedig a béke meddő és hiábavaló. Emberileg lehetetlen a kibékülés egy olyan kormányval, amely kiadta azt a rendeletet, amely zsidó vallású polgárok agyonverését a magyar faj és a magyar nemzet érdekében elkövetett

megbocsátható tévedésnek minősítette. Teljesen magaméva teszem Sándor Pálnak az Egyenlőség múlt heti számában ebben a tárgyban tett nyilatkozatát.

Közöttünk nem akadhat olyan becsstelen...

— Azt hiszem, a zsidóvallású magyar polgárok lelkét a lefolyt két esztendő sok keserősége annyira átalakította, hogy hasztalan közelednék feléje bárki alacsony gondolatokkal, alacsony kortesfogásokkal. Nem vagyunk mi párt, de egyben egyek vagyunk: közöttünk nem akadhat olyan becsstelen, aki megfélemlszik azokról a férfiakról, akik rettenetes és veszedelmes időkben helyt álltak a mi jogegyenlőségünkért. Mi csak olyan férfiakra adhatjuk szavazatunkat, akiknek szabadelvűsége kétségtelen. A gyűlölködés politikusainál még hitványabbak azok, akik a gyűlölködés zivatarai közepette bölcsen és élelmesen félrevonultak, meglapultak és most egyszerre hősiesen bontogatják a szabadelvűség sarokba rakott, frissen leporolt és kikefélt zászlaját.

Miért szervezzük ujja a zsidóságot?

— Sándor Pállal együtt azért kezdeményeztem a pesti izr. hitközség választási mozgalmának keretében azt a gondolatot, hogy teremtsük meg addig is, amíg megszületnék az igazi, országos szervezet, a zsidó hitközségek országos szervezetét, mert azt akartam, hogy kryptogám notabel-gyűlések helyett legyen végre a zsidóságnak legális szervezete, amely zsidó ügyekben tárgyalhat, szót emelhet és cselekedhet. Ez volt utolsó szavam, midőn a forradalom előtt országos gyűlésre hívtam össze a zsidóságot, ámde a sors megtagadta tőlem azt a kegyet, hogy ezen a gyűlésen már önmagam jelen lehessenek.

— Ez a szózatom most is, amikor már mögöttem van ifjúságom heve és férfikorom dele. Ennek megvalósításától semmi többé el nem riaszthat, mert nem tűrhető, hogy zsidó felelőtlen elemek tetézzék azt a bajt, amelyet más felelőtlen elemek hoztak ránk!

Védjük meg a recepció lelkét.

— Mint egészen ifju ember, boldog emlékü Szabolcsi Miksával kezdeményeztem a zsidó vallás recepcióját. Most arról van szó, hogy megvédelmazzük a recepció lelkét, tartalmát, jelentőségét és leszámoljunk végre az örökös szemrehányással, amit legutóbb a felsőházi javaslat tárgyalásánál is szembe-szegeztek velem, — hogy szertehullott kéve vagyunk, nincs semmiféle szervezetünk. A zsidó önérzet, a jogegyenlőség érdekében meg kell születnie a magyar zsidó hitközségek szövetségének és a mozgalom élén ott kell haladnia a pesti izr. hitközségnek!

Modern postiches **PIECHNIK ÉS MECHTL** **Hennée-pasta**
(Hajpótlórészek) **IV., Váci-utca 8. sz., lélemezlet** **hajfestés**
Telefon: 31.

LEGOLCSOB BUTORFORRÁS **Előző, ebédelő minden hivatalban.**
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 14.

Kilenc nyilatkozat a kibékülésről

Az ország politikai közvéleményét az elmúlt hét óta az a kibékülési akció foglalkoztatja, mely a belügy-miniszter bejelentése és az Egyenlőség közlése folytán került nyilvánosságra. Miután kétségtelenül érdekes, hogy a nemzetgyűlési képviselők hogyan gondolkoznak erről a kérdéssel, az Egyenlőség kérésére a nemzetgyűlés tagjai a következő nyilatkozatokat bocsátották rendelkezésünkre, melyeket egyelőre kommentár nélkül közlünk...

Andaházy-Kasnya Béla

— Nem veszem komolyan az egész kibékülési akciót, már csak azért sem, mert nem fogadhatom el egy miniszter részéről sem olyan elvnek és szándéknak a hangoztatását, mely zsidókérdést hangoztat és ismer és azt bármiféle módon el akarja intézni. Nem zsidókérdésről, hanem egész egyszerűen politikai jogokról van szó. Ebben az országban nincs zsidókérdés. Ezt csak kitalálták és különféle eszközökkel, erőszakkal, praktikákkal csinálták. De ha van is ilyen, a jövő hét folyamán meg fogok győződni, hogy komolyan akarják-e a kibékülést. Határozati javaslatot adok ugyanis be, melyben a numerus clausus tartalmazó törvény eltörlését kérem. Meglátom, hogy ehhez mit szól a belügyminiszter ur, mert majdnem tőle fog majd függni javaslatom sorsa. Tudniillik bizonyosodott tény az, hogy a kormánypárt nem meggyőződése, hanem egyes miniszterek kívánsága szerint határoz. Ugyanekkor szóba hozom azt is, amit gazdasági téren csináltak a zsidókérdés ürve alatt, teszem fel a moziknál, az italmérési- és trafikjogoknál. Azt hiszik, hogy az ország érdekében cselekedtek, holott az ellenkezője áll. Végeredmény gyanánt csak ismételhetem, hogy sem a belügyminiszter ur, sem a kormány jószándékában és őszinteségében nem hiszek addig, amíg az aulától a mozikig nincs minden sérelem orvosolva.

Bottlik József, a nemzetgyűlés alelnöke.

Tudomásom van róla, hogy gróf Klebelsberg belügyminiszter ur a zsidóság egyes reprezentánsaival tárgyalásokat folytat a zsidóság sérelmeinek az orvoslása céljából.

Szerintem e tárgyalásoknak pozitív eredménye csak akkor lesz, ha a sérelmeket nem elvi kijelentésekkel, hanem tényekkel orvosolják.

Azt a kereskedelemellenes és monopolisztikus irányzatot, mely a gazdasági életben lábrakapott, nem tartom az u. n. zsidókérdéssel összefüggőnek, mert a szabad kereskedelem és a gazdasági szabadság nem egyes társadalmi osztályoknak vagy felekezeteknek, hanem a nemzet egyetemének az érdeke. Ezt tehát nem a zsidók, hanem a nemzet érdekében kell megoldani.

A zsidóság sérelme tulajdonképpen két irányban jelentkezik. Az egyik, hogy törvényes rendelkezésekkel nemcsak megalázták, de existenciális feltételeiben is megtámadták. Ha a kormány szintén közeledik a liberalizmushoz, úgy ezeknek a törvényeknek, illetve kormányrendeleteknek a megváltoztatására kell kötelezettséget vállalnia. Vonatkozik ez úgy arra a törvényre, mely nyers őszinteséggel irányul a zsidóság ellen, mint azokra a kormányrendeletekre is, amelyeknek burkolt, de félreismerhetetlen éle a zsidóság ellen irányul.

A másik sérelem az a tendencia, mely a végrehajtó hatalom legtöbb szervénél a zsidóság ellenében jelentkezik. En ezt még súlyosabb, közvetlenebb és általánosabb sérelemnek tartom, mint a sérelmezett törvényeket vagy rendeleteket, mert míg azok egyes konkrét esetekre vonatkoznak és nem nyomják közvetlenül az egész zsidóságot, úgy az a szellem, mely

közigazgatásunkban most meghonosodott, mindenkire érint, mert hisz a modern társadalomban alig van életnyilvánulás, melyre a közigazgatás befolyást nem gyakorolhatna.

A kormánynak tehát pozitív intézkedésekkel biztosítékot kell adni arról, hogy a közigazgatás pártatlan és ildomos lesz, ez pedig nem történhetik másként, mint hogy elfogulatlanságáról és liberalizmusukról közismert egyének állítsanak a városok élére. Meg kell szűnnie annak, hogy szélsőséges kurzusfelfogások jogcímét adjanak a főispáni állásokra, — ellenkezőleg, erőskező, pártatlan emberek kellenek, akik az alsófoku hatóságokat pártatlan magatartásra tudják szorítani. Azt hiszem, hogy ha a kormány, ezekre vonatkozólag garanciákat ad, megtalálja a tárgyalás sikerére az alapot és a zsidóság részéről közeledés fog történni.

Én mindig azt tartottam, hogy az u. n. „kurzus“-t lassu evolúcióval kell lezorítani, hogy az alkotó munkának és a társadalmi békének adjon helyet. Azt hiszem, hogy közel vagyunk ahhoz a pszichológiai momentumhoz, mikor a szélsőségeket lelikvidálhatjuk és a becsületes liberalizmus ideje elkövetkezik.

Ezt a folyamatot, mely most már gyorsan érik, csak egy körülmény zavarhatná meg, az t. i., ha a zsidóság lecsuszna a reálpolitika útjáról s olyan politikai irányokhoz szegődne, melyek a jövő harcainak gyupontjában lesznek.

Drózdly Győző

— A kormány ennél a kérdésnél játssza a nagy entente-ot és a leggyőzött zsidóságot, mint vesztes háborús felet kezeli. Most aztán egyszerre békülni akarnak velük. A zsidóság azonban sohasem állott háborubban a magyar nemzettel és így ezt a békekisérletet nem fogadhatja el. Ha a kormány békét akar velük, akkor ő diktálja: a zsidóság, a békefeltételeket. Ami ezen a téren történik, az a legközönségesebb kortézia. A kormánynak ez a szándéka éppugy, mint a többi békülést roham, nem őszinte. Ez különben a napokban nyilvánvalóvá is válik. Megkapják a liberális kereszténység nevében felszólításunkat, hogy töröljék el a numerus claususról szóló törvényt. Ennek során fog kiderülni, hogy nem-e olyanformán akar a kormány eljárni, mint az egyszeri cigány, aki a lövészárokban csak azon sirt, hogy melyik az ő ellensége, mert ő ki akar békülni vele.

Grieger Miklós

— A zsidókérdés elintézésénél nem szabad a gyűlöltre hallgatni. Sérelmeiket orvosolni kell, becsületesen és őszintén. Én ebben a kérdésben sem tartok Budavárral.

Méhely Kálmán

— Jellemzőnek tartom, hogy ezt a kibékülési kérdést a belügyminiszter ur viromány és engedmény gyanánt tünteti fel. Mit ért ez alatt a kormány? Van a zsidóságnak talán politikai jellege? Azt értem, ha azt mondja a kormány: kibékülök ezzel és ezzel a politikai párttal, vagy frakcióval, de a zsidósággal mint ilyenrel tárgyalni, — ezt valóban nem értem. Még kevésbé értem, hogy mindezt mint engedményt játsszák ki. Ez továbbá kiéleztése az osztály-, felekezet- és faji politikának. Ez vallomás arra, hogy ezt a felfogást állandósítani akarják. De egyúttal annak a beismerése is, hogy a zsidósággal eddig ellenséges viszonyban állottak. Jellemző, hogy ebben a felfogásban él még most is a kormány.

Orffly Imre

— Az én tudomásom szerint tényleg már puhatlódság indult meg a kormány részéről abban az irányban, hogy lehetne bár kimondottan a keresztény, de gyűlölségtől mentes, nemzeti, konstruktív munka részére a zsidó polgárság részvételét biztosítani. Az érintkezési pont erre a jelenlegi kormányzati irány polgári szelleme, amely a zsidóság álláspontjának is megfelel. Jól tudom, hogy ez jó hatást fog kiváltani a zsidóságból, mert tudom nagy részükről azt is, hogy a nemzeti érzés őszinteségében, a nemzeti szolidaritás munkájában többen közülök résztvesznek. (Többen közülök? A szerk.)

Perlaky György

— Én nemcsak hogy elérkezettnek, de a legvégső határnak tartom a mostani pillanatot arra, hogy komoly lépések történjenek a zsidósággal való valódi kibékülésre és az ország érdekében való együttes komoly építő munka megkezdésére. Vallásfelekezeti kérdésnek továbbra a politikában dominálni nem szabad. A kormánynak minden ilyen irányú akcióját a legnagyobb örömmel fogadom és teljes erővel támogatom. Remélem, hogy a hazafias zsidóság körében a belügyminiszter akciója teljes megértésre fog találni.

Rassay Károly

— A kormány akciója nem érdekelt. A zsidóságot tartom annyira érdemes társadalmi rétegnek, amely mindig meg fogja találni elhelyezkedésének helyét. Az ilyen kis kortársfogások, mint amilyenekkel most próbálkozik a kormány, már régen eltévesztették céljukat.

Tankovits János

— Az én véleményem az volt a múltban, az ma, és az lesz a jövőben is, — és ezt hangoztattam 1919-ben — hogy van felekezeti kérdés. De éppugy, mintahogy van zsidókérdés, van katolikus és református kérdés is. Mintahogy azonban ez utóbbiakat, úgy a zsidókérdést sem lehet erőszakkal, jogtalansággal elintézni. Nem lehet bottal, vagy szélsőséges fegyverekkel dolgozni ellenük. A két megoldást az egész világ elítélte és ennek hatását megéreztük abban, hogy a külföld bizalma megrendült bennünk. És ennek oka nem az ország volt, hanem egyes szélsőséges és rövid gondolkodású emberek. Örömmel konstátálom, hogy most már ezek is észreternek. A rendes munkát az emberek becsülése és az emberi jogok megvédése által lehet elérni.

Az izsáki diktátor

A „Magyar Híradó” jelenti: A Duna-Tisza közti atrocitások ügyében folyó nyomozás során letartóztatták többek között Balogh Ferencet, aki korábban papnövendék, majd orvostanhallgató volt, előbb izsáki, majd kunszentmiklósi lakos, s akit azzal gyanúsítanak, hogy ő volt a vezére azoknak az erőszakos cselekedeteknek, amelyeknek eredményeként 1920. év tavaszán az összes izsáki zsidókat elűzték lakóhelyükről és ennek kapcsán azok nagy anyagi károsodást szenvedtek. Balogh Ferencel szemben az a gyanú is felmerült, hogy az 1920. év májusában Kunszentmiklós és Solt környékén elkövetett gyilkosságokban is részes.

Nem. Nem vállalkozhatunk arra, hogy megrajzoljuk e helyt Balogh Ferenc talpig ember, elszánt férfi, intranzigens antiszemita, Éme-titkár és nemzeti hős arcképét. Ez tulságosan nehéz és bonyolult feladat lenne. Száz és száz mellőzhetetlen vonásból róható csak össze e dunatiszaki férfi arc képe és mi képtelenek vagyunk arra, hogy végigolvassuk azt a sok száz bűnügyi aktát, amelyek markáns profiljának arcvonásait hiven örököztették meg és hiven tákrózik. A Dunatiszaki Antiszemita Hősök Történelmi Arcképcsarnokára bizzuk, hogy megrajzolja ennek az elszánt és igaz magyarnak portréját, amelyet egyesülete — miként a Francia Kiss Mihályét — plakátokon: követendő példa gyanánt állított a mai nemzedék elé. Mi csak egy szerény vázlatot adunk e helyt Balogh Ferencről, aki az Ébredő Magyarok Egyesületének izsáki csoportját megszervezte, felvi-

rágóztatta és aki megtestesítette, tettekké változtatta ama politikai programot, amelyről két év előtt még azt mondták, hogy: keresztény...

A pesti zsidó hitközség jogsegítő irodájának irattárából vesszük elő azokat a jegyzőkönyveket, amelyekből kirajzolódik Balogh Ferenc... mentalitásának képe. Kommentár nélkül írjuk ide, amit a kiülőzött, meggyötört izsáki zsidók mondtak tollba az izsáki diktátorról. Ez a hevenyészett arcképvázlatot, amelynek háttérében Förster Lajos járásának tájai láthatók s az 1920-ik tavasz a Duna-Tisza közén, Budavári Lászlónak s ama képviselőknek ajánljuk, kik hazaárulónak, hazugnak s rágal-mazónak bélyegezték mindenkit, ki fel merte emelni szavát a jogrend érdekében, amely Budaváriék szerint, semmi kívánni valót sem hagyott hátra a nemzeti renaissance e feledhetetlen májusában.

Balogh Ferencről Prerau Sándor (Kecskemét) ezeket mondotta:

— Revolverrel a kezében szólított fel Balogh Ferenc arra, hogy a várost elhagyjam. Anyámnak kijelentette, hogy ha nem pusztul innen, Bugácsra viteti.

Bóhm Lajos 1921 július 8-án vallja:

— Nem mertem visszamenni Izsákra, mert Balogh Ferenc, az ÉME titkárja megtiltotta, hogy oda a zsidók visszajöjjenek és azokat, akik mégis visszatértek, tetteleg inzultálta. Balogh Ferenc a szállómból két jófajta lovamat jogosulatlanul elvitte és mindenféle munkára felhasználta, úgy hogy azok tönkrementek és csak nagy — kb. 50.000 korona — veszteséggel tudtam rajtuk találni. Balogh Ferenc

ellopja

fekete hintómat — akkori értéke 15.000 korona — is és kocsisomra, aki vissza merie kérni:

huszonöt botot mérelett.

Hasskó Hermann, elűzött izsáki borkereskedőt a szükség arra kényszerítette, hogy Erzsébet és Irma nevű leányait 400 hl. bor felszállítása céljából elküldje Izsákra. Alig hogy odaérkeztek, két fegyveres egyén kíséretében betoppant hozzájuk Balogh Ferenc, aki a két uri kisasszonyt

ocsmány szidalmakkal illette, tegezte, bűdös kutyaának nevezte, kildítsba helyezte, hogy véresre veri őket.

Balogh ezután házkutatást rendelt el, de fegyvert a lakásban nem talált. Ellenben megtalálta a szekrényben rokkant fiam véres kardbojtját és 6 kitüntetését... Balogh megparancsolta, hogy leányaim még hajnal előtt takarodjanak ki Izsákról. Házamból való távozása előtt Balogh fiam sevrő-csizmáját és katonaruháját

ellopta.

Másnap Balogh Ferenc és Teischler István, a takarékpénztári igazgató 19 éves fia, akinek Balogh volt a nevelője, stráfkocsikkal megjelentek a házam előtt és onnan cinkostársaikkal egyetemben,

fényes nappal minden értékesebb holmimat elhurcolták...

Károm kb. 300 000 korona.

Özvegy Neubach Dezsőné leányával 1920 júliusán lement Izsákra. Ott megjelent náluk egy Muráncsik Sándor nevű ember és így szólt:

— Balogh ur megparancsolta, hogy ezzel a korbács-csal verjem ki magukat Izsákról...

Később Balogh tört a két nőre korbácsosan és rájuk rivallt:

— Ha tüstént nem takarodnak, megbotoztatom magukat!

Távozásunk után lakásunkat feltörték és kirabolták. Strelinger Károly és Gábor Manó lakását 1920 április végén egy, Balogh Ferenc EME-titkár vezetése alatt álló haramia-banda kifosztotta, onnan mindent — többek közt három kilogramm súlyú ezüst evőeszközt — elrabolt.

Schmidt Árpádné, akinek az urát egy offani antiszemita hős, amint ismeretes, meggyilkolta, az árvaszéki leltározás megejtése céljából „leost” Izsákra. „Mikor éppen a legyilkolt férjem elhalálózása folytán elrendelt leltározást fogantatosították és lakásomban tartózkodott az izsáki bíró s a másodjegyző is. betoppant Balogh Ferenc, az EME titkárja s rám rivallt, hogy hagyjam el tüstént a községet,

mert jelenlétemmel csak izgalom a népet.

Balogh Ferenc „elrekvirálta” vadonatúj födeles hintómat, a következő „Szolgálati jegy”-gyel:

„Felhatalmazom Balogh István urat, hogy Schmidt Árpádtól a fiakkert ülésekkel együtt elhozhassa.

Balogh Ferenc, e. é. ő. fővadász“.

(Férjem akkor már Orgoványban aludta örök álmát, amit Balogh Ferenc jól tudott...)

Mondjunk satöbbit. Azt hisszük, ennyi is elég Balogh Ferenc fővadász úr jellemének megismeréséhez, akit azzal „gyanusítanak, hogy ő volt a vezére amaz erőszakos cselekedeteknek, amelyek az izsáki zsidókat elűzték lakóhelyükről”. A gyilkosságokról most ne essék szó. Be kellett mutatnunk az izsáki hőst ama pillanatokban, amikor „hazafias bánatában és elkeseredésében” rekvirált, betört, lopott és rabolt.

500 zsidó

internált van eszidőszert a zalaegerszegi táborban, ami a tábor 1100-nyi összlétszámát tekintve, elég tekintélyesnek mondható. A kommunban való részesség, kémgyanag, árdrágítás, csavargás és a hatóságok által idegennek deklarált honosság azok az okok, amelyek internálásuknak alapul szolgáltak.

Csak azokról az esetekről akarunk szólni, amelyek általános emberi szempontból is kihívják a kritikát. Azok az esetek ezek, amikor egy legtöbbször rendőri hatóság által „alkalmatlan külföldinek” bélyegzett zsidót internálnak.

A típus: — egy a sok közül — 15, 25 vagy 35 évvel ezelőtt jött Magyarországra, Galiciából, Ukrajnából vagy Romániából, — mindegy. Ezalatt a 15, 25, 35 évek alatt itt férfiból öreggő görnyedt, gyermekből férfivé erősödött, megnősült, családot alapított, felesége, gyermekei magyarok, másképp, mint magyarul nem is beszélnek, dolgozott, kenyeret keresett, adófillérjeivel tán a közterhekhez is hozzájárult, — s elhunván 15—25—35 év, most kiakarják tessékelní az országból, csak azért, mert a hatóságok nemtörődömsége folytán elmulasztotta, de facto, megszerezni a magyar állampolgárságot.

Két tipikus esetet mondunk el, hogy ennek az intézkedésnek tarthatatlanságát világossá tegyünk.

A zalaegerszegi tábor 16-os, ugynevezett családi barakkjában feleségével és 2½ éves kis gyermekével egy,

Rajovits Simon nevű 35 éves rokkant katona van internálva.

Ez a Rajovits Simon alig néhány hónapos kis csecsemő volt, amikor szüleivel valahonnan Galiciából Magyarországra jött. Magyar iskolába járt, magyar levegőt szívott magába, másképp mint magyarul alig tud, a gyermeke — mert meg is nősült — már csak magyarul gagyog, a háborút becsülettel végigküzdötte, a fronton kapott szívbajával és a lábán szenvedett lövéssel 75%-os rokkant lett s most 35 év múltán, feleségével együtt, mint alkalmatlan külföldit internálták.

Igen érdekes a Heimovicsné esete is, aki a 9-es számú barakkban van internálva négy kis gyermekkel, Férjét, Heimovicsot, aki 15—20 évvel ezelőtt jött Magyarországra s aki itt valahol az Alföldön — úgy tudjuk, Szentesen, — megnősült, s most, 1½ évvel ezelőtt, immár négy gyermekkel, a már ismert recipe szerint, mint külföldit internálták, a táborban szerzett betegsége miatt hamarosan a zalaegerszegi városi kórházba szállították, ahol meg is halt. Ez tavaly télen, január vagy februárban történt, s jöllehet a Heimovics elhalálózásával az internálásnak egyetlen jogos vagy jogtalan indoka is megszűnt. Heimovicsné négy gyermekével együtt még most is, a férje halála óta elmúlt 11—12 hónap után is a táborban van, mintha csak azt a hallatlan anomáliát akarnák betetőzni, hogy egy Magyarországon született s mindig itt élt asszonyt és négy gyermeket a férj és apa jogtalanul és helytelenül értelmzett külföldisége miatt egy rájuk nézve idegen, olyan országba irányítsanak, amelyet nem is ismernek, amelynek nyelvét nem bírják s ahová a családfő elhalálózása folytán most már nem is fűzheti őket semmi.

Ez a kettő csak úgy találomra, hevenyében kiszakított virág a zalaegerszegi tallórol, amelyet a szorgalmas szem akár százat is találhat...

SZABOLCSI LAJOS új kötet:

A HÁROM KÁRTYÁS

(chaszidens történetek)

Megrendelhető az EGYENLŐSÉG-nél

Ár 100 korona.

Estélyi ruhazselymek, crepe de chine, charmensök és különleges kosztüm-szövetek mélyen lezárt ártan.

Szöllősi és Kálmán
szegény- és szövetruházásban,
Budapest, III., Rákóczi út 26. (1922-é. szept.)

Mind Komanus felakasztatott...

A Tószegi Freund-tárgyalás alkalmából lekölzöljük itt azt a jegyzőkönyvet, amely egy zsidó vértanu

Hamburger Ede

haláláról szól. Hamburger szintén Fonyódon, népitélet következtében hunyt el. Meggyilkolásáról a következő jegyzőkönyv szól:

JEGYZŐKÖNYV. Felvétel 1919. szept. 2-án a Pesti Izr. Hitközség székházában. Megjelenik Bárany Arminné (*Hamburger Aranka*), lakik állandóan Budapesten. Előadja a következőket:

Fonyódon, aug. 27-én, szerdán délután 10 órakor érkezett haza Badacsonyból apám, *Hamburger Ede*, 61 éves kereskedelmi alkalmazott. Gomblyukában piros székfűt viselt, melyet Badacsonyan kapott; alig pihent néhány percig, megjelent fegyverrel a vállán az ott nyaraló fogorvos, *Varga Péter* kaposvári lakos s kérdezte, hogy hány férfi van a háznál; mire apám jelentkezett, hogy csak ő. Erre *Varga* durván kivezette a házból és a kint álló 3—4 fehér tollas egyénnek adta át. Ezek elvitték a község házára, ahonnan visszakisérték házkutatást tartani. Azt mondta *Varga* fogorvos, ki a házkutatásban részt vett, hogy majd kihallgatják *Hamburgert* és házaküldik. Ebédet vittem édesapámnak s ekkor láttam, hogy keze össze van kötözve. Másodszor 3 óra tájban mentem oda, akkor ott tartózkodtak már *tószegi Freund Albert* és *Gráner* ottani lakosok. Mikor odamentem, a két utóbb nevezett már véresre volt verve és megtudtam, hogy egyiket sem hallgatták még ki; másnap majd elviszik *Siófokra*, ott történik az intézkedés. Éjjel, melyet az egész község nyugtalanul töltött, hallottam, hogy *Angyal Antal* csendőrt azért, mert zsidópárti, bevitték *Kaposvárra*.

Másnap reggel 6 órakor Fonyódon rendkívüli közgyűlést hívtak össze, melyen a parasztságot rávették arra izgatással, hogy *határozza el a három elfogott zsidó felakasztását*. Délelőtt 10 órakor kisfiam, *Bárany Andor* kétségbeesetten hazaszaladt, kiáltva, hogy *nagypapját az imént felakasztották*. Az akasztás egy üres telken történt, ahol a három foglyot három gyümölcsfára akasztották. A hóhér neve *Zsibolás ottani lakos*. Mikor a katasztrófa színhelyére értem, azt mondták, hogy most már elviheti a halottját és utazzon el.

Salm gróf főhadnagy pedig, aki az akasztást intézte, azt mondotta nekem: „Egy bűdös zsidóval kevesebb, annál jobb, minél előbb megdöglének”. El sem akarta temettetni azon kijelentéssel: „Egyék meg a kutya!” Atyámra nézve megjegyzem: a proletárdiktatura alatt semminemű politikai vagy más megbízatást nem vállalt, még a házbizalmi tisztségről is leköszönt. Sőt annyira ellenforradalmár érzelmű volt, hogy az üzletben a munkástanács elnöki állását sem fogadta el, s a főnöknek 300.000 korona értékű áruját titokban eladta. Végül megjegyzem, hogy *ötven év óta lakott Fonyódon*, valamint azt is közlöm, hogy a parasztok kijelentették, hogy a zsidóknak köszönhető Fonyód felvirágzása, de nem mertek a terror ellen cselekedni. Csatlolom *Salm által ellenjegyzett halotti levelet*. Kelt Budapesten. *Bárany Arminné s. k.*

Melléklet:

HALOTTI LEVÉL

Halottvizsgálati bizonyítvány. 1. A meghalt vezeték- és keresztnév, illetőleg mellékneve s családi állapota: *Hamburger Ede*, családos. 2. A meghalt állása vagy foglalkozása: utazó. 3. Lakás: Budapest. 4. Születéshelye: *Zalam. Nirád*. 5. Kora: 63 éves. 6. Vallása: Izraelita. 7. A halál oka: *Mind Komanus felakasztatott*. 8. A kór neve: nincs. 9. A gyógykezelő orvos neve: nincs.

10. A halál napja és órája: augusztus 28. délelőtt 10 óra. 11. Az idő, melyben a halott eltemetendő: augusztus 30. délután 3 óra. 12. Észrevételek: nincs. Kelet: *Fonyód*, 1919 aug. 28. *Kocsis Ferenc s. k.*, halottkém. Bejegyeztett a fonyódi anyakönyvi kerület 1919. évi halotti anyakönyvébe. *Fonyód*, 1919. évi augusztus 30-án. *Szabó F. s. k.*, anyakönyvvezető. Eltemetését engedem. *Salm s. k.*

Egy zsidó gazda Magyarországon

Kaptuk a következő megkapó sorokat:

Az elmúlt napokban ünnepelte gazdám, *Wertheim Samu* Ujhódos pusztába való költözésének ötvenedik évfordulóját. Annak idején még erdőség volt az egész s csak egy csőszkunyhóból és 1—2 fészerből állott, most 1800 magyar hold legjobb szántóföld lett és kiépített modern pusztá, hol 45 család keresi kenyerét. Zsidó kézből, zsidó szorgalomból fakadt jólét és nyüzsgő élet uralkodik itt és ennek elsősorban szegény agyonsanyargatott hazánk veszi hasznát. Jó példa ez arra, hogy zsidó bérlők nemcsak azért dolgoznak, hogy zsebük teljen, hanem az ország virágzásában és a nép eltartásában is nagy, áldásos szerepük jut.

Az öreg jó „*Samu*” bácsi, ahogy őt az egész környéken ismerik, 73 éves. Erőnek, a legjobb egészségnek és tizenkét élő unokának örvend. Volt három sikerült fia, *Miska*, *Jóska* és *Sándor*, ma már csak az első kettő él.

Miska a háboru kitörésekor Amerikában élt és amikor a vészharangot itthon félreverték, az első közzött itthon termelt és a háborut végigküzdötte *Wolinia* mocsaraitól a *Piaveig* — az eredmény vagy hat kitüntetés. *Jóska* be sem várta velem együtt a behívót (mert akkor is itt voltam) s önként jelentkeztünk, nehogy itthon felejtessenek bennünket. Ő is végigküzdötte a háborut. A háboru hasznát abban látta, hogy elvesztette bal keze középső ujját az orosz fronton. A boldogult *Sándor* az olasz fronton van eltemetve, mint hősi halott.

Az ünnepségen jelen voltak: *Samu* bácsi és neje, *Lóri néni*, két fia, öt leánya, tizenkét unokája, két menyje, két veje és jó magam, mert én is a családhoz tartozom, már tizennégy év óta itt vagyok. Természetesen sok rokon és ismerős is jelen volt. A két leány, két-két gyermekével egyenesen Amerikából jött haza, tíz év óta nem voltak itthon. Mindkét leányának egy fia ugyanaznap (29-én, szombat) ünnepelték a „*Barmicvát*” és mint amerikai honpolgárok hazajöttek anyjuk szülőhelyére, hol Isten szent nyelvén megtanulták a tóra áldásmondatát s alig tudnak magyarul beszélni, mert kint kinevelték, ha magyarul beszéltek, s az iskolában csak angolul tanítanak, de azért szépen és teljesen érthetően mondták el ünnepi beszédeiket. Megható ünnepély volt, sokan sirtak, maga *Samu* bácsi is, mert nem is sejtette, hogy fia így készül el az ünnepélyre.

Az ünnepség fénypontja egy kis gyermekelőadás volt. A tizenkét unoka előadta azt a kis jelenetet, melynek címe „*Maggyűlés a szérűskertben*” s melyet a legidősebb fiu irt apja tiszteletére. A jelenet az elmúlt ötven év előtti, illetve sorrendben az utána következő esztendő hű képeit adja vissza. A színpad egy szérűskert volt a maga valóságában kazlakkal,

Vétkezik, ki nem a BACK שרית éteremben étkezik
VI., Majós-utca 12. (Lázár-u. sarok, Operaház mögött.)
Telefon: 142-38. Telefon: 142-38.

gőrral, gőlyával, székelykővel, ősszel, burgonyakamarral, és fák és halak leveleivel. A darabban az egyes „magvak” mondják el kedves formában jókívánságukat a gazdának.

Bocsánatot kérek, ha a leírásom nem eléggé ékes, de én nem vagyok tollforgató ember, csak földforgató. Azonban valami meglepetést én is akarok az öregnek szerezni.

Hitrokoni üdvözléssel

Földes Arnold, intéző.

Mi van a pogromokkal?

A hétnek kiemelkedő eseménye, amit az Egyenlőség kétkedve jelzett a múlt héten, hogy a Duna—Tisza közén elkövetett rablógyilkosságok és erőszakosságok tetteseit letartóztatták és bezárástolták a budapesti kir. ügyészség fogházába. Az ország becsületének szégyenfoltja és állandóan vérző sebe volt, hogy gyilkosok éveken keresztül szabadon garázdálkodhattak. A pogromok tettesei ellen indított nyomozásnak ebben a fordulatában megkérdeztük Dombóváry Géza dr.-tól, a Pesti Izr. Hitközség jogsegítő irodájának vezetőjétől, hogy a letartóztatások után mi a jogi helyzet. Dombóváry Géza dr. ügyvéd, aki férfias és bátor cikkei révén az Egyenlőség olvasói előtt is ismeretes, a pogromügyekről, amelyeket a hitközségnél az első erőszakosságok óta intéz, részletesen nyilatkozott...

Első kérdésünk a hitközség jogsegítő irodájának vezetőjéhez a következő volt:

— Valamennyi gyilkos le van tartóztatva?

— Távolról sincs mindenki letartóztatva, még a rablógyilkosok mindegyike sem. Ez nem is a polgári hatóságokon mulik. Nincsenek letartóztatva többek között azok az urlemberek, akik Abonyban asszonyokon és lányokon erőszakot követtek el. Ezek az urak egy különítménynek voltak tagjai és gyakran láthatók az abonyi környéken. Ezt az ügyet Schmiedt ezredes ur vezeti. Schmiedtzel még a világháborúban ismerkedtem meg és kijelenthetem, hogy abszolút korrekt, igazság szerető urlemberek és ha mégsem tudott eredményt elérni, egy eszményi kivétel ADÓ okokból keresendő. Nincs tovább letartóztatva egy ur, akinek a lelki és gyilkosok terheit...

— Mióta élnek van a Duna—Tisza-közi eseményekben Héjjas Ivánnak?

— Héjjas Iván ellen jegyzőkönyvekben rablógyilkosság nem volt. Tény azonban, hogy példának okáért a budapesti katonai törvényszéken pár héttel ezelőtt egy gyilkossági per volt, név szerint Paksy, aki kocakaméti illetőségű és Héjjas-különítménybeli őrzetű, parancsra való hivatkozással kérte felmentését. A védőnek a bizonyítás kiegészítésére beadott kérését a bíróság elutasította... Vannay László hadnagy, Paksy közvetlen fölöttese, a per fő tárgyalásának idején mint súlyos elmebeteg gyógyintézetben volt és ezért nem volt kihallgatható.

— Mit gondol, ügyvéd ur, le fogják-e tartóztatni azokat, akik nem raboltak?

— Az amnesztia értelmében ezek nem tartóztathatók le.

— Van-e jogi lehetősége annak, hogy a most letartóztatásba vettek szabadlábra kerüljenek?

— Az érvényben levő törvények és rendeletek alapján nincs rá mód. De hiszen megtörtént, hogy séta közben találkoztak olyanokkal, akikről azt jelentették, hogy kivégezték őket...

— Mi van a dunántúli pogromok tettesének ügyével?

— Összintén örömmel szolgál, hogy erről a kérdéssel nyilatkozhatom. A Dunántúlon ugyanis sokkal több embert gyilkoltak meg és főleg több embert raboltak ki, mint a Duna—Tisza közén. Itt a pogromokat nem a nép rendezte, hanem hivatásos pogrom-rendezők. Ezek a bűncselekmények jóval kevésbé számíthatnak amnesztia-ra, mint a Duna—Tisza közén elkövetett bűncselekmények. Minden egyes esetet annakidején nyomban az elkövetés után feljelentettünk az illetékes hatóságnál, de csupán annyit tudunk elérni, hogy a tettesek egy részét letartóztatták, de csak nagyon rövid időre. A legtipikusabb ezen esetek közül dr. Radnai Samu, jelenleg népszerű fővárosi orvos esete, aki Polgárdin 28 év óta folytatott orvosi gyakorlatot, köztisztviselőként állott és a hitközségnek is elnöke volt. Igazolhatóan jótévedője volt a falu szegényeinek. A kommün utáni időben három egyenruhás uriember vezetése alatt idegenből 60 főnyi felfegyverzett társaság érkezett és pogromot rendezett. Több embert megöltek és Radnai Samut a szó teljes értelmében utolsó vasszőgőig kirabolták. Leánya kelengyájának és orvosi műszereinek több tárgyát később megtalálták, a tetteseket azonban csak rövid időre tartóztatták le. A tetteseket kiengedték, az eljárás pedig folyik, folyik és ha sokáig folyik, úgy a tanúk már semmire sem fognak emlékezni! A diszell pogrom tetteseit most bocsátották szabadon. Zavargások a következő helyeken voltak: Balatonfőkajár, Celldömösk, Enyingen, Gyöngyös, Cecén, Dunaföldvár, Esztergom, Pilisvörösvár, Mezőszentgyörgy, Jánosház, Marcalin, Kapuvár, Tabon, Tapolcán, Sárospatak, Szilasbáton, Tamás, Tinnyén és Tolna-Özörán. Gyilkosságokat követtek el: Rákospalotán, Kőröshegyen, Faddon, Kemencs, Kistengelicén és Jánoshalmán. Erőszakosságokat követtek el: Berhidán, Alcsut, Balatonkeresztúr, Szabadin, Szárszón, Császárin, Dégen, Érsekcsanád, Győrött, Kocsolán, Simontornya, Rácalmáson, Encsen, Nagydorog, Lepsényben, Kishéren, Mórson, Mezőkomáromban, Vörösbényben, Tengődön, Zalalövén, Bicskén és, last not least, Siófokon. Ezeknek a gazságoknak elkövetői talán egytől-egyig szabadlábban vannak. Az erőszakosságok áldozatai közül igazolhatóan csak véletlenül voltak kommunisták, amint hogy a Duna—Tisza közén, Jászkon legyilkolt három zsidó közül egyik sem volt kommunista és a három áldozat köztisztviselőként állott és osztatlan népszerűségnek örvendett...

— Mi van az izsáki zsidókkal?

— Az izsáki zsidók, számszerint 117-en, még mindig nem térhettek haza. Ennek oka az, hogy a gyilkosok még mindig szabadlábban vannak.

— A büntető törvénykönyv értelmében a dunántúli és duna-tisza közeli erőszakosságok elkövetői tettelekért valóban nem tartóznak felelni?

— A büntető törvénykönyv értelmében ezek a cselekmények hivatalból üldözendők. Hivatalból üldözendő a felkutatás is. Ezt a paragrafust azonban a törvényrontó jogszokás hatályon kívül helyezte.

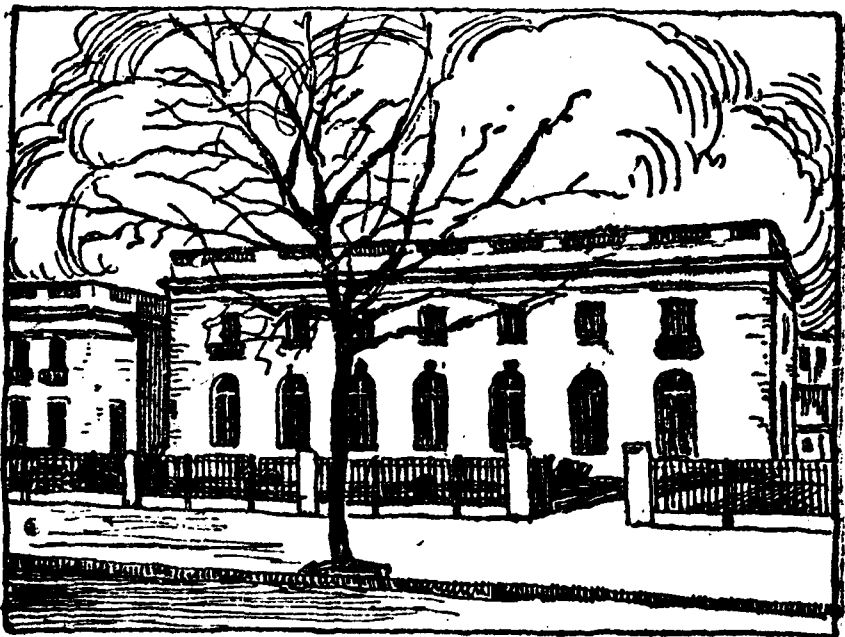
— Jogi szempontból helye van ennek a törvényrontó jogszokásnak?

— Európai büntetőjog szerint nincs!

— „Az Egyenlőség felhívta a románokat, hogy szállják meg a Dunántúlt...” Ezt az aljas, nyomorult hazugságot a Nép című pogromlapban olvastuk a Tószegi Freund-tárgyalás alkalmából. Altitólag Serényi Gusztáv nevű egyén mondotta volna ezt a „védekezését” a tárgyaláson, de valószínűbb, hogy csak a Nép adja a szájába. De akár Serényi Gusztáv mondta, akár a Nép találta ki: haszontalan rágalomnak jelentjük ki. Aki elmondta ezt az Egyenlőségről: gazember, aki leirta: hitványul hazudott.

Milyen a zsidó egyetem?

Magyarországban a jelenlegi politikai irányzat a zsidó intellektuelek számát mesterségesen csökkenteni akarja s a zsidót erőszakkal meggátolja abban, hogy doktori címet kapjon. Talán sokaknak, kik emiatt érzékenyen meg vannak bántva s kárt szenvednek, némi vigasztalást, egy kis balzsamot nyújt azon jóleső tudat, hogy valahol van egy zsidó intézmény, melynek elismert joga van arra, hogy bölcsészeti doktori oklevelet adjon. Ad is, numerus clausus alkalmazása nélkül, zsidónak, nem zsidónak, fehérnek, színesnek, férfinak, nőnek egyaránt. Ezen főiskola természetesen az amerikai

Egyesült Államokban, az emberi jogok megbecsülésének hazájában létezik.

Egy philadelphiai neves ügyvéd, Moses Aaron Dropsie, vagyonának jelentékeny részéből alapítványt létesített, hogy abból Philadelphiában a héber és rokon nyelvek s irodalmak, s a rabbinikus tudomány ápolására, terjesztésére s tanítására főiskola állíttassék fel. A nemes alapító kikötötte, hogy a főiskolába való felvétel tekintet nélkül a jelentkező vallására, színére s nemére történjék. Az államhatósági engedély elnyerése után a főiskola 1907-ben nyílt meg The Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning néven (Dropsie kollégium a héber s rokon tudományok részére). A kollégium céljaira egy szép kétemeletes palota épült, tágas könyvtári helyiségekkel, melyekben már kb. 30.000 kötetet s értékes kéziratokat őriznek. Elizabeth A. Lazarus urhölgy 1912-ben egész vagyonát a Dropsie Collegének hagyományozta. Az iskola vezérőlbizottságában Északamerika legjelesebb zsidó férfiai foglalnak helyet, többek között Oscar S. Straus, Mayer Sulzberger, Louis Marshall és Cyrus Adler, a newyorki rabbiképző elnöke, ki egyúttal ezen főiskola igazgatója is.

A Dropsie kollégiumba csak olyan hallgató léphet be mint doktorjelölt, ki egy tekintélyes egyetemen már elnyerte a B A (baccalaureus artium) fokozatot. A hallgatónak legalább 3 évig a héber s rokon tudományokat kell tanulmányoznia, egy teljes évet az intézetben kell töltenie, modern nyelvismeretekkel kell bírnia, hogy kutatásokat végezhesen, vizsgát kell tennie egy fő- s két melléktárgyból, továbbá doktori értekezést kell írnia s kinyomtatnia. Rendkívül hallgatónak beléphet minden tudományssomjas férfiú s nő, ha kellő készsége s tudása van az előadások követésére. Tandíj pínsem. A rendszeres előadásokon kívül minden kedden s csü-

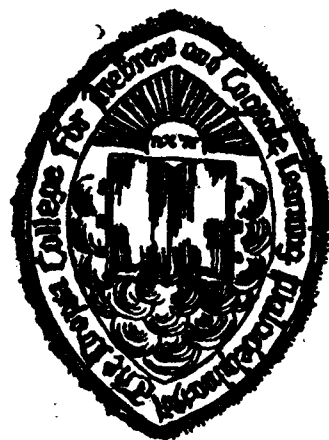
törtökön esti ismeretterjesztő kurzusok (extension courses) tartatnak a héber s rokon tudományok terjesztése céljából.

A főiskolán külön-külön szak van a bibliai tudományok, a rabbinikus tudományok, a rokon nyelvek s a zsidó történet részére. A rabbinikus szakon tanítják a modern héber irodalmat s az élő héber szót. A rokon nyelvek szakán az assyr, szir, s arab nyelveket adják elő. Az utóbbiból társalgási kurzus is van azok számára, kik diplomáciai szolgálatba kívánnak lépni mint egyesült-államokbeli konzulok valamely arabul beszélő országban. Az 1920—21-iki tanévben a hallgatók száma ötvenkettő volt. A bölcsészeti doktori címet 1919-ig kilenc hallgató nyerte el. A tanári kar az igazgatóból, három rendes tanárból s három előadóból áll. A tanári karban kiváló helyet foglal el dr. Jacob Hoschander, az assyr és szir nyelvek hírneves művelője s tudósa. Dr. Hoschander körülbelül 35 évvel ezelőtt kaftánban s hosszú hajtincsekkel Galicia valamely kis falujából egyenszen a pozsonymegyei Galántára jött, ahol boldogult nagyapám, néhai Friedmann Simon s utóbb apám, Feldmann Mózes pesti rabbisági elnök, jesiváján talmudot tanult. Mint nagytudású talmudista később a majnai Frankfurtba ment dr. Horovitz rabbihoz. Ott világi tárgyakat is tanult, hogy az egyetemre léphessen. A marburgi egyetemen nagy szorgalmával az assyr és szir nyelvekben oly kiváló tudást ért el, hogy a porosz kultuszminiszter megengedte neki, hogy a marburgi egyetemen kivételiesen matura nélkül doktori vizsgát tehesen. Németországból Philadelphiába ment, ahol dr. Hoschander tulajdonképpen egy másik zsidó főiskola, a Gratz College rendes tanára. Ez is egy érdekes adat ahhoz, hogy egy „bocher” mire viheti az életben.

A Dropsie College tevékenysége nem merül ki tanításban, hanem más eszközökkel is hathatósan szolgálja a zsidó tudományokat. 1910 óta a Dropsie College kiadásában jelenik meg a Jewish Quarterly Review, mely 20 évig Londonban jelent meg Claude G. Montefiore és Israel Abrahams szerkesztésében. Ezenkívül kiad régi héber kéziratokat s önálló kutatáson alapuló munkákat. Eddig három értékes kötet jelent meg. A Dropsie College azonos érintkezést tart fenn a társzomszédságában levő Gratz College-el s vele karöltve cél tudatosan azon van, hogy az általános emberi kultúrát emelje a zsidó s rokon tudományok ápolása által.

Amint ebből is látjuk, az amerikai zsidóság nagyszerű kulturérzéssel dolgozik, kiváló szociális s tudományos intézményeket létesített. Az utóbbiak erősen hozzájárultak ahhoz, hogy az amerikai zsidóság, mely még 15 évvel ezelőtt tudományos téren is Európától függött, attól teljesen függetlenné magát, sőt legujabban a zsidó kultúra minden nyilvánulásában a vezető s irányító szerepet magához ragadta.

Dr. Feldmann Arthur.

— A zsidó láthatatlan vendég. Az óbudai izr. négyelet választmánya január 16-án tartott ülésén 10.000 (tízezer) koronát szavazott meg azonnali szétosztásra 20 szegény között egyenkint 500 korona segély alakjában. Amíg Huszár Károly és Sipőcz Jenő akörül vitatkoznak, hogy jár-e adó a Láthatatlan Vendég belépő-díjai után, e 10.000 koronát minden adminisztrációs költség nélkül és adómentesen eljuttatták oda, ahol arra leginkább szükség van. Mindezt havi két korona tagdíjjal működő és csupán 300 taggal rendelkező, kis emberekkel álló egylet tette, melynek élén mint elnök dr. Stern Józsefné áll. Szolgáljon ez a cselekedet buzdító példaként mások részére.

Héberbetűs választási plakát

A gazdag magyar antiszemita plakátirodalom egyik legérdekesebb darabját mutatjuk be itt. A dorogi választáson az itt következő plakátot ragasztotta ki az antiszemita-párt, hogy Méhely Kálmánt kompromittálja:

כשר, כשר

MUNKÁSTESTVÉREK!

Ütött az óra! Szavazzatok le mind jelöl-
tünkre, a **zsidók és szociáldemokraták**
jelöltjére

Méhely Kálmánra.

Vigyázzatok! El ne tántorodjatok! Hisz
ha nem így jelöltre szavaztok, akkor ma-holnap
nekünk, zsidóknak, ki kell vándorolnunk.

**Aki bennünket, ZSIDÓKAT szeret,
az Méhely Kálmánra szavaz.**

A dorogi választókerület
zsidó polgárai.

Az első eset, hogy a „kóser“ szóval jeleztek ke-
resztény jelöltet választási plakáton. Igaz, hogy nem
zsidók tették...

Magyarok vagyunk...

(Dr. Lederer Sám'or avató beszéde a „Magyar Zsidó
Ifjak Egyesülete“ serlegavató ünnepélyén.)

Uj munkára indul a Magyar Zsidó Ifjak Egyesülete
és ma itt, e serleg avatásával fogadalmat kíván tenni
arra, hogy minden törekvése, minden munkája a zsidó-
ság szent ügyét fogja szolgálni és fogadalmat tesz arra,
hogy munkájának e magasztos útjáról soha le nem tér
és vészben és viharban, harcban és küzdelemben zsidó
marad, hű és méltó utóda az ősöknek, zsidó a lelkében,
zsidó a gondolkodásában és zsidó a tetteiben

Szünet állott be a Magyar Zsidó Ifjak Egyesülete mű-
ködésében, de ez a szünet a ti legnagyobb dicsőségeitek:
kitört a háború és itt is mondom, amint ezt legutóbb egy
hős testvéretek temetésén mondtam: *ti zsidó ifjak men-
tetek, mikor menni kellett, harcoltatok, mikor harcolni
kellett és meghaltak a hazáért, akiknek meghalni kellett.*
Szünetelt működésetek itthon, mert ott voltatok, ahol
ért és életet kellett áldozni a hazáért — és ma, valami-
képen őseitek a Makkabeusok siettek, hogy fölépítsék a
rombadólt templomot, ti is dolgozni akartok legszentebb
templomunk, rombadólt szegény hazánk felépítésén, elüz-

nek onnan benneteket, áddz hazug módon szemetekbe
vágva, hogy nem vagytok magyarok... Mi magyar zsi-
dók, nem vagyunk magyarok? Mi magyar zsidók, kik-
nek minden csepp vére magyar, kik a magyar társa-
dalmi megújulás, a magyarosítás legerősebb és leg-
megbízhatóbb munkásai voltunk, kik oly sovíniszták vol-
tunk, kik annyira nem ismertünk mást csak magyarsá-
gunkat, hogy teljesen háttérbe szorítottuk zsidóságunkat
és nem voltunk egyebek mint magyarok, csakis magya-
rok, alig tudva többé, hogy zsidók vagyunk, — a mi
magyar voltunkat merészlik kétségbe vonni, tőlünk me-
rik magyar hazánkat elvitatni? Kik? Ők? Hiszen Ők,
akik míg itthon konjunkturából tagadják magyarságun-
kat, ott Párisban, a világ ítélőszéke előtt csalhatatlan
adatokkal igazolták és bizonyították, hogy a magyar zsidó
igenis magyar, csakis magyar, a magyarságnak, a ma-
gyar nemzetnek kétségbevonhatatlan alkatrésze, — és mi-
után ezt az egyetlen nagy igazságot szolgáló, szinte es-
küvel megpecsételt okmányt átnyújtották és hazajöttek
és miniszterelnökök lettek, ekkor jön a konjunktura, az
alku, a lélekvásár a magyarság, a magyar nemzet egy-
ségének rovására és akikről tegnap esküvel erősítették,
hogy magyarok, azok ma nekik „idegen faj“? Mi ez?
Vakság? Rosszaság? vagy csakugyan beteges psych-
osis? Igenis ez, és még ennél is több. *Félműveltség.* Az
a félműveltség, amely már oly sok szerencsétlenséget
hozott e hazára, az a félműveltség, amely nem képes
megérteni, hogy elvész az a nemzet, amely nem áll erkölcsi
alapon az a félműveltség, amely *Széchenyi István*nak, a
legnagyobb magyarnak alkotó munkáját is sárba rántotta
és hazafiságát is kétségbe vonta és akik miatt *Széchenyi*
így kiáltott fel: „A világot bejártam, sok országot, sok
népet láttam, de sehol annyi tudatlanságot, annyi rossza-
sággal párosulva, mint itt“.

Ezek szemében vagyunk mi „idegen faj“. De t. uraim,
láttunk mi már ennél külön viharokat is és ha Isten
segítségével megküzdöttünk azokkal, majd megküzdünk
ezekkel is. *A mi utunk egyenes és utunkon ezen egy pa-
rancs vezet bennünket: „Imádd az Istent, szeresd a ha-
zát“.* A hazaszeretet, amely oly tisztán és fényesen ra-
gyog szívetekben, párosuljon lelketekben szent vallásunk
szeretetével és így lesztek méltók őseitekhez. *Dolgozzatok
és tanuljatok.* Minden munkátok, minden tudástok a ha-
zát szolgálja, így válik az Isten és szent vallásunk di-
csősítésévé. *Tanuljatok és dolgozzatok* és legyen munká-
tok oly áldásos, hogy miként a büszke római, ti is büsz-
kén irhassátok házatok homlokára: *Haec mea pars
patriae, en ego pars patriae*, „ez az én részem a ha-
zából, én magam része a hazának“. Így áldja meg Isten
jövőteket és így avatom Isten áldásával e serleget ha-
zánk üdvére, a magyar zsidóság jobb és szebb jövőjére,
Amen!

Megjelent az Egyenlőség Évkönyve

és naptára az 1922. (5682.) esztendőre. A béke boldog
éveire emlékeztet ez a könyv, úgy külsejének, mint
tartalmának rendkívüli gazdagságával. Naptári
része a kaledáriumon kívül tartalmazza az 5682. zsi-
nagógai év szombati haftóráinak jegyzékét, az 1908
október 1—1909 szeptember 16-ig terjedő időszak-
ban született ifjak bármicvó-táblázatát az ünnep-,
emlék-, mázkir- és történelmi böjt-napok listá-
ját is. A szöveg-rész élén *Szabolcsi Lajos* meg-
rázó erejű irredenta verse, az Üzenet áll. Az év tör-
ténétét *Ballagi Ernő* írta meg, aki éles szemű, mé-
lyen látó és művészi előadásu krónikása az esemé-
nyeknek. *Erődi Jenő*, a magyar zsidók újabb törté-
nelmének egyik legalaposabb forráskutatója, ma-

Mérő Jenő

Butorgyára, Budapest, VII., Rózsa-utca 22. sz.
Kizárólag elsőrendű butorok.

gyar-zsidó történelmi naptárt állított össze, amely adatainak rendkívüli gazdagságával és érdekességével még a szakemberek számára is meglepetés. *Gedő Árpád dr.*, az Egyenlőség felelős szerkesztője, tiszta és világos képét adja a zsidóság közjogi és közigazgatásjogi helyzetének, összegyűjtve az élő magyar jog minden, a zsidósággal vonatkozásban álló szabályát. Munkája uttörő jogi irodalmunkban és méltán tekinthető teljes sikerű megoldásnak. Minden méltatásnál ékeesebben szólnak azok az adatok, amelyeket az Évkönyv — az Egyenlőség hadiarchívumából — a zsidó katonáknak a világháborúban való részvételéről közöl. Az Évkönyv teljes zsidó szavalókönyvvel — előadásra alkalmas költemények gyűjteményével — is szolgál. Megtaláljuk benne *Szabolcsi Lajos* több előadást ért és hatásos verses jelenetét, az *Éjféli gyűlést*, *Emőd Tamás* két versét, a *Züm-züm* és a *Családi fénykép 1914-ből* címűt. *Kiss Arnold*: *Nem adom, Peterdi Andor*: *Hol vagy te otthon...* és *Zsidónak lenni, Somlyó Zoltán*: *Daloljatok, Szép Ernő*: Egy levél című versével szerepel a gyűjteményben. Novellát *Fábián Ferenc* és *Grünwald Lipót* írt az Évkönyvbe, amelynek tartalmát *Földes Arthur dr.* érdekes Emlékezései teszik teljessé. Az illusztrációk közül felemlítjük *Rembrandt* több zsidó vonatkozású művének reprodukcióját, továbbá *Goldziher Ignác*, *Löw Immanuel*, *Einstein*, *Vázsonyi Václav*, *Lipót*, *Szabolcsi Lajos*, *Baracs Marcel*, *Farkas Pál*, *Földes Imre*, *Komáromi Sándor*, *Klausz Imre* stb. stb. arcképeit. Az Évkönyv, amelyet dr. *Szabolcsi Lajos* szerkesztett, közel tizenöt iv terjedelemben jelent meg. Megrendelhető az Egyenlőség kiadóhivatalában. Ára 90 korona.

Hösi halottak arányszáma

II. Az átlagnál kisebb veszteséget szenvedtek:

	Lakosainak száma	ezre- lőkben	Hösi halottainak száma	ezre- lőkben
Szabadka	94.000	5.3	231	0.7
Beregmegye	235.000	13.1	2880	6.3
Szeged város	117.000	6.5	448	0.9
Székesfehérvár	37.000	2	96	0.2
Győr város	43.000	2.4	629	1.3
Debrecen	92.000	5	565	1.2
Kolozsvár	60.000	3.5	629	1.5
Máramarosmegye	355.000	19.4	4630	10
Nógrádmegye	258.000	14.3	4491	9.5
Budapest székesőváros	836.000	46.4	8108	17.8
Kecskemét	66.000	3.7	363	0.8
Szabolcsmegye	319.000	17.4	4918	10.8
Szatmármegye	361.000	20	5622	12.5
Ung vármegye	159.000	8.9	1739	3.9
Zemplénmegye	333.000	18.5	5281	11.3

Eszerint aránylag legkisebb veszteséget szenvedett: Székesfehérvár (2‰ helyett 0.2, tehát 10-szeresét, mint népességi aránya). Szabadka és Szeged 7-szeresét, Debrecen, Budapest, Kecskemét 4-szeresét kevesebbet.

Ezek után aktuális a következő kérdést feltenni:

Vádolható-e az itt felsorolt városok bármelyike azzal, hogy a hazával szemben nem teljesítette kötelességét, miután kevesebb hősi halottat adott, mint amennyi lakossága arányszámának megfelel? Mondhatja-e valaki, hogy az ezekből a városokból származó katonák nem harcoltak kellő odaadással? Ki merné mondani, hogy hazafiasság érzület tekintetében Kecskemét lakossága kifogás alá esik, vagy azt, hogy Székesfehérvár lakossága utolsó helyen áll? Esztelen-

ség lenne ilyet mondani, amikor történelmi faktum az, hogy az összes magyar csapatok, származtak legyenek tagjai akár a most említett városokból, akár máshonnan, egyaránt hősiessé, teljes odaadással védtek a hazát.

Már pedig: ami áll ezekre a városokra, közületekre, az áll másokra is. Nem lehet kisebb értékűnek tekinteni egyetlen társadalmi osztályt vagy foglalkozási ágat, sem pedig felekezeti, amelyről a statisztika azt mutatná, hogy hősi halottainak arányszáma kicsiny. Hiszen jól tudjuk, miszerint a harcoló csapatok vesztesége sem volt egyenlő, egy és ugyanazon csatában, amelynek eredményét közösen vívták ki, egyik csapat túl nagy, a másik esetleg kis veszteséget szenvedhetett, s a veszteség nyomán az egyik városban több, a másik helyen kevesebb család borult gyászba.

Senkisémből ambicionálta azt, hogy veszteséggel imponáljon. A csapat parancsnoka akkor töltötte be hivatását jól, ha lehetőleg kimélte emberei életét, ha nem pyrrhusi győzelmekre törekedett, hanem olyanokra, midőn a diadal útját kevés halottja jelzi. *Hindenburg*nak *tannenbergi* ismételt győzelmeit, a *gorlicei* áttörést, a *tolmeini* nagy sikert ez teszi naggyá, világtörténelmi jelentőségűvé. Ha mégis akadna valaki, aki a városi lakosság aránytalanul kisebb veszteségi számába nem tudna belenyugodni, s ennek okait keresi, a következőket lehet válaszolni:

Testi alkalmatosságánál fogva a vidék lakossága mindig nagyobb arányszámban adott katonát, a háború alatt pedig további eltolódás történt éppen a harctéri beosztás tekintetében, amennyiben a városi származású katonák jelentékeny része (köztisztviselők, képzett iparosok, szállítók stb.) a harcmező mögötti szolgálatra osztattak be, vagy felmentettek. Viszont azonban a másik része a városi katonáknak szolgáltatta a harcolók nagyobb intelligenciájú részét, a tisztikarát is, s így hozva véraldozatot, többet vesztett minőségben, mint kvantitásban. Gondoljunk csak a népfelkelő és tartalékos tisztekre, akik nagyrészt városi emberek, ők közel 80%-át alkották a tűzvonalban harcoló tiszteknek, különösen 1915 tavaszától kezdve, amidőn a hadvezetőség a hivatásos tiszti állományt kimélni igyekezett. Ez időtől szálló igévé lett, hogy a háborút a tartalékos és népfelkelő tisztek viszik tovább.

Most pedig néhány szót a zsidó katonákról:

Tudjuk, hogy nagyrészt városból került ki, tehát rájuk is vonatkozik mindaz, amit előbb mondtunk a városi lakosságról. Tudjuk azt is, hogy a tartalékos és népfelkelő tisztek 15—20%-a zsidó volt, s ezen arány a rajvonalon bőségesen megvolt. A statisztikai hivatal elfoglalt kimutatása egyáltalán nem érinti a magyar zsidóság becsületét, mint ahogy a magyar csapatok összességének hírnevét sem csorbitja az, hogy mily arányszámban ismerik el őket az osztrákok, illetve a volt osztrák érzelmű hadvezetőség, amidőn a hősi halottakról adnak számot.

Örök kegyelet a haza hősi halottainak, Hadur válsztottainak! De tiszteletet az élő hősöknek is! Kettejüket együttesen, osztatlanul illeti meg a dicsőség, s ennek fénye árad az egész magyar nemzetre. Szentséglörés lenne ezt vonalakkal szétválasztani, egyes részeit elhomályosítani. Aki ezzel ellenkezően cselekszik, az nem a magyar nemzet jövőjének munkása, nem Hadur harcosa, hanem Ahriman (ármány) bajt hozó szolgája.

Dr. Csobádi Samu

Már a Gerbeaud is antiszemita

Valamikor a Gerbeaud is liberális intézmény volt. Az öreg Gerbeaud Emil még a régi, bűnös rendszer híve volt és így eshetett meg, hogy a cég egyik zsidóhitű tisztviselője, Glied Gyula, első honvédegyalozredbeli főhadnagy az olasz harctéren mint a Gerbeaud-cég alkalmazottja halhatott hősi halált. Mikor a család az elhunyt hős holttestét hazahozatta, a temetésre, a rákoskeresztúri zsidó temetőbe elment az öreg Gerbeaud is, aki a zsidó hős koporsója előtt kijelentette, hogy ő vallási különbségeket nem ismer.

Azóta változott a világ. Eltemették ezt a bűnös, liberális világnézetet is, sirba tették az öreg Gerbeaud-t is és az üzletbe beleült a két veje, akik az ügyvédség keserű kenyere után a csokoládégyártás marcipánnal szegélyezett, omplós krémekkel lágyított mesterségére léptek át.

A két ügyvéd-csokoládégyáros tiszteletben tartotta a cég sok régi tradícióját. A liberális időkben is átvettek egyet-mást. Így még ma is megtörténik, hogy nap-nap után kiszolgálják a Gerbeaudban a zsidó vevőket. Akármelyik zsidó — pártárnyalatra való különbség nélkül — szabadon rendelhet és fogyaszthat a Gerbeaud-ban. A főüzletben, a fiókokban és a Városligetben egyaránt. Sem külön szobát nem rendeztek be a zsidóknak, még csak a külön zsidónapokat sem vezették be, mint a ceglédi uszodában. Pecunia non olet — vallja a cég, ha ugyan egy előkelő cukrászdával szemben ilyen kifejezést egyáltalában használni szabad.

Csak az öreg Gerbeaud temetői nyilatkozatáról feledkeztek meg az örökösök. Radocza Kálmán, az egyik tulajdonos még másról is megfeledkezett. Arról is, hogy az apját, Radocza Jánost, a terézvárosi zsidók választották meg képviselőnek. Az új irány részben bevonult a Gerbeaud-ba is. Ha nem is a pénztárkönyvbe, de legalább is a műhelybe, irodába és az elárusító-asztalok mögé. Még csak numerus clausus sem alkalmazott Radocza ur, hanem egyszerűen kijelentette, hogy a Gerbeaud-cég zsidó alkalmazottakat nem fogad fel. Még a lakosság, sőt a süteményfogyasztók arányában sem. Általában és egyáltalában: nem. A Gerbeaud-cég ezzel az izzáki egész-férfiak nemes fajvédő útjára lépett, amit a zsidó fogyasztóközönség nyilván elismerőleg fog tudomásul venni. A Gerbeaud-sütemények is bizonyára meg fogják érezni ezt a változást. A régi destruktív, defaitista, forradalmár, sőt legitimista iz után bizonyára a Futurizmus, mozizmus kellemes, mindent kiegyenlítő, amnesziás édes-sége fog beléjük költözni és sikerülni fog a Gerbeaud-készítmények nemzetközi káros, valutarontó kelendőségét megszüntetve, ezeket a süteményeket kizárólag a hazai, nemzetvédelmi rétegek fogyasztói részére kisajátítani.

A lublini látnok

Rabbi Jákob Jiczok Horowitz

Irta: Majer Balaban (Berlin).

2.

Sok vándorlás után Miedzyrzeczbe érkezett el Jákob Jiczok, a Maggid udvarába, ahol kivüle még számos más ifjú ember is igyekezett behatolni az új, új szellemébe. Miedzyrzeczben tartózkodott akkoriban az a két férfi is, aki később fő oszlopa lett a chasszidizmusnak: a berdyczewi Levi Jiczok és Selman Senior Ladiból.

Horowitz hosszabb időt töltött a Maggid udvarában anélkül, hogy magára vonta volna a környezet figyelmét. Végre egy véletlen esemény személyét az érdeklődés középpontjába állította.

A Maggid rendszerint egyedül imádkozott imaszobájában s csak imádkozása végén engedte meg, hogy közvetlenül környezetéből tíz legbizalmasabb embere a szobába lépjen a záróima elmondására. Egyszer e tízek közé Jákob Jiczok is belekerült. A Maggid mélyen a szemébe nézett az ifjunak, azután megparancsolta, hogy hagyja el a szobát s helyette hívjanak valaki mást. De senki sem volt a közelben, aki Horowitzot helyettesíthette volna. Így az ifjú mégis csak ott maradt. Amikor a Maggid, ima közben, eksztázisba esett, ide-oda ugrált, hajladozott, fejét, karját jobbra-balra vetette, Horowitz elájult. Ekkor a Maggid így szólt:

— Tudtam előre, hogy így lesz. Tudtam, hogy nem való ide. Más a szeme, mint a többi embernek. Látja azt is, ami más ember előtt fátyol borít. Most is, tüstént megpillantotta az Égi Család-ot s ettől a látványtól ájult el.

Ezután az eset után Jákob Jiczok Horowitz elhagyta Miedzyrzeczet és Ryczywolta ment (Pulawy mellé) Rabbi R. Schmelkehez, ahol két évig tanulta szorgalmasan a Tal mudot s elmerült a Kabbala tanulmányozásába. Innen Lezsajskba (Galiciába) tette át tartózkodási helyét és R. Elimelech tanítványai közé szegődött. R. Elimelech fivére volt R. Suschenek, ama férfinak, aki Horowitzban felfedezte a látnoki képességet.

R. Elimelechnek nagy udvara volt. A jámbor chasszidok százai fordultak meg nála, hogy általa közelebb kerüljenek az Éghez. Horowitz azonban mindnyájukat tulszárnyalta és csakhamar kedvence lett úgy a Mesternek, mint a tanítványoknak. Sokáig azonban Lezsajskban sem tartotta ki.

A szomszéd Lancutba költözött, ahol megalapította udvarát és számos követőre talált. Az Ég azonban megparancsolta neki, hogy ezt a helyet is hagyja el s menjen Wieniawába. Egy egyszerű, de igen jámbor férfinak megjelenő egy angyal s megparancsolta neki, hogy ezt az égi üzenetet haladéktalanul adja át a rabbinak. Emberünk ezt meg is cselekedte, de szavainak R. Horowitz nem adott hitelt. Csak amikor a jámbor hívő harmadszor jelent meg az égi üzenettel, csak akkor engedelmeskedett Jákob Jiczok és látta be, hogy valóban felsőbb hatalmak játszanak közre élte irányításában s csak ekkor határozta el, hogy Wieniawában fog letelepedni.

De hol van Wieniawa?

Erre a kérdésre Lancutban senki sem tudott felelni. A rejtélyt egy véletlen oldotta meg. A lancuti rabbi elé a napokban egy vitás válólevél került s e levélben ez állott: Így történt ez Czechowban, amelyet Wieniawának is neveznek...

Most már tudta Jákob Jiczok hova, merre kell mennie. És nem is késlekedett egy percig sem tovább...

Lublinból nyugatra, a Czechowka nevű nagy tó mellett fekszik Wieniawa külváros. A világháború kezdetéig Wieniawa külön hitközséget alkotott, amely több évszázados multra tekinthet vissza. Most azonban e külváros is bekebelezetett Lublinba.

Az alacsony faházak s a szűk utcák között kis tér nyílik s e téren áll a szép, régi zsinagóga, amely jobb időkre emlékeztet. Ma teteje már lyukas s az eső és a szél egyre teljesebbé teszik a pusztulás folyamatát. A zsinagóga mellett a községi iskola áll s nem messze ettől az épülettől terül el a temető egyszerű, fehér sírköveivel.

Itt telepedett le Jákob Jiczok Horowitz, e kis házak valamelyikében ültette fel „udvarát“, egy csendes és néptelen utcácskában.

A lublini ghettóban ekkor még csodarabbi számára nem volt hely. Itt még élt és viralt a régi hagyomány, a régi hitközségi hagyomány, a maga rabbijaival s rektoraival és a lublini rabbi: Asriel Horowitz, „a vasfejű“, argusszemmel ügyelt arra, hogy hívei közül senki ne keljen csodarabbik pártjára.

A környék kis városaiból és falvaiból azonban előkerültek a szegények és a szerencsétlenek és egyre nagyobb számmal keresték fel a wieniawai rabbi udvarát, hogy ott segítséget és vigaszt keressenek és a hír szárnyára vette Jákob Jiczok nevét, aki végtelenül jámbor volt és tudós, jószágos és bölcs, szolgálatra és segítségre kész és bizony megtörtént, hogy most már nemcsak a környékbéli szegények keresték fel őt, de az éj s a köd védelme alatt, a lublini ghettóból is sokan osontak a wieniawai rabbi házához, hogy a szent-hírű férfit elé járuljanak.

A hire nőttön-nőtt. A szegény lublini zsidók óvatossá, suttogva beszéltek csak róla, nehogy „a vasfejű Asriel“ s az előljárók haragját magukra vonják, de egyre többen s egyre csodálatosabb történetekkel kapcsolatosan emlegették a nevét.

Végre olyan csoda történt, amely megnyitotta előtte a zsidónegyed kapuit.

Egy lublini kereskedőnek egyszer kora reggel dolga akadt Wieniawában. Az utcán jártában látta, hogy a temp-

P Y R A M

TERPENTINES CIPÓ-
KRÉMET HASZNÁLJUNK

lomszolga, amint az szokásos, sorra járja a házakat és kapácsütésekkel hívja a hívőket az Isten Házába. Ahogy a rabbi házához ért a „samesz”, annak ajtaja feltárult s a küszöbön megjelent a wieniai szent. Megparancsolta a femplomszolganak, hogy várjon, azután ismét visszatért a ház belsejébe. A samesz, a parancshoz hiven, várakozott. Alig telt el egy-két perc, a rabbi ismét megjelent, korsóval és mosdótálal a kezében. A korsó láttára a templomszolga megsemmisülten hullt a rabbi lába elé. A lublini kereskedő látta mindezt de értelmét a dolgoknak nem tudta. Érdeklődésére kiderült a következő: A szolga, az előző este igen későn aludt el. Amikor reggel felébredt, már a nap magasán állt az égen s neki nem maradt ideje ahhoz, hogy elvégezze az előírt kézmosást. Mosdatlanul indult el városi körutjára. A rabbi „mindentudásában” megérezte ezt. És maga vitte eléje a vizeskancsót, hogy őt a bűn elkövetésétől megóvjá.

Ez a csoda és más, ehhez hasonlóknak megnyerték Rabbi Jakob Jiczhok számára a lublini sziveket.

Egyre többen és többen keresték fel őt s hiveinek száma csakhamar olyan nagy lett, hogy átköltözhett Lublinba. A Szeroka-utca 28-ik számú házában ültette fel tanyáját és ott imádkozott tanítványaival. Ellenfelei, a misnagdim, nem merték zavarni.

A leghiresebb chasszidok zarándokoltak el hozzá, ezren és ezren tekintettek fel reá úgy, mint mesterükre.

A megreparált Berger

Irta: Rosenákné-Behr Blanka.

Berger Salamon, polgári foglalkozására nézve hitközségi metsző és előimádkozó, utközben párszor megállt és sziszegve jobb lábához kapott. Jóformán úgy botlott be a nyitott konyhaajtón lakásába, hol felesége a faldiszül szolgáló vörös rézserpenyőket fényesítette éppen.

— Nem birom tovább Regina — siránkozott Berger. — Már látom, nyugdíjba kell mennem. Alig tudtam az utolsó pár csirkét levágni, nem bírják a lábaim.

Bergerné asszony hirtelen mozdulattal lecsapta a fényes serpenyőt a vizespadra, mitől ijedten fröccsent szét a rajta terpeszkedő víztócsa.

— Te jó Isten! Ó nyugdíjba akar menni, őt gyerke van és nyugdíjaztatná magát, mert a görcs kicsit huzza a lábát, mikor még 48 éves sincsen. Hát mehetsz te nyugdíjba, ameddig a három lányod férjhez nem ment, ameddig...

Bergerné a hirtelen beszédben elfulladt és ezt a lélegzetvételt használta fel Berger Salamon, hogy félénken közbevesse: „De ha nem bírják a lábaim...”

— Feküdjél le, megyek a doktorért — mondta az asszony.

Singer dr., a hitközség hivatalos orvosa a tanyán volt egy betegénél.

— Persze — morfondírozott Bergerné — ha szegény embernek orvos kell, soha sincs otthon.

Bergerné végigment a kis galíciai község hepe-hupás utcáján és hirtelen elszántsággal befordult egy széles, ambitusos, jólétet hirdető házba, hol a hitközségi elnök lakott.

— Az elnök urnak fontos tárgyalása van, tessék várni — mondta az irodaszolga, ki kocsis és mindenese is volt egy személyben.

— Persze, ha szegény embernek kell valami, annak mindig várnia kell — morfondírozott újból Bergerné.

Kis időbe tellett, mire sietve, kurta lábait szaporán szedve, jött az ambituson végig dr. Lichtschein elnök ur. Nem igen volt alkalma bocsánatot kérni a késedelemért, mert Bergerné, ki a várakozás alatt a nyugdíj rémét és három hajadon, pártában maradt leányát látta lelki szeméi előtt, sietett élni a szólás jogával.

— Annyi pénze van a hitközségnek, hogy egy 48 éves embert nyugdíjba akarnak küldeni, elnök ur? Az drága mulatság lesz. Nyugdíjba küldeni egy ilyen embert! Egy ilyen előimádkozót! Hol kapnak még egy ilyen metszőt, aki úgy vág, hogy a tanítóné épp a múltkor mondta: „Berger bácsi, maga olyan tisztán dolgozik, hogy az ember selyemruhában is lehetne magához csikét varratni.” Egy ilyen embert!

Bergerné kissé rövid lélegzetű lévén, egy pillanatra megállt, szuszt meríteni, ezt az intermezzót az elnök a maga módján ki is használta. Rőt bajusza alatt furcsa mosoly játszadozott, kissé lehajtotta kopasz fejét és a szemüvege fölött nézett az izgatott Bergernére. Csendesen mondta: „Honnan veszi jó asszony, hogy mi nyugdíjazni akarjuk az urát?”

— Hogy honnét veszem? Te jó Isten! Öt éve, hogy az uram panaszolja a lábát. Az öreg Singer dr. mindig ugyanazt a kenőcsöt és borogatásokat rendeli neki. Persze, ha pénzünk volna, elmehelelnék valami jó fürdőhelyre. Az elnök ur tavasszal szépen kijavíttatta a házát. Hibás volt a teteje, le volt verve a vakolata, de most, hogy megoperálták, úgy tündököl messziről, akár az új. Hát a Bergerre is ráférne kis reparatura, aztán ő is újból tündökölné. Tetszik tudni, még más baja is van — ezzel Bergerné odahajolt az elnökhöz és a fülébe sugott valamit.

Egész nyilvánvaló, hogy huszonöt év előtt Lichtschein dr. ur nem kapta volna olyan ijedten vissza a fejét a Bergernétől való közellétől, mint ahogy most megcselekedte. Mikor az asszony újból rákezde — egy ilyen embert — türelmetlenül intette le.

— Menjen haza, jó asszony. Az irodai órák után elnézek magukhoz.

Bergerné utközben elfogta a kövér Hacit, aki az utasok podgyaszát fuvarozta a vasúthoz, meg a sarkóves Rothot és csak úgy dőlt belőle a szó. Az arra haladóknak: „fürdőbe utazunk... egy ilyen embert nyugdíj... és selyemruhában...” kitételek ütötték meg a fülüket.

Berger Salamon nagyot nyögött az ágyban, mikor életépárja beállított.

— Jön — mondta Regina asszony.

— A doktor? — nyögi az ura.

— Ki beszél itt a doktorról. Segített már rajtad az a doktor? Az elnök jön...

— Szóltál már neki a nyugdíjról? — ijedezik szegény Berger. — Már jobban vagyok, talán meghűléstől van az egész.

Regina asszony kicsinylően nézett az urára és úgy szólt neki:

— Te csak nyögj, a többit bíz rád.

Öreg este lett, mire az elnök ur Bergerékhez betopant. Közben Regina asszony többször morfondírozott — persze ha szegény emberről van szó — de azért kegyesen fogadta dr. Lichtschein elnök urat.

Lichtschein a szemüvege fölött figyelmesen nézte az aggodalmasan pislogó előimádkozót és elvágván a szót a Bergerné szapora mondókájából, csendesen mondta:

— Kedves Berger, úgy látom a feleségének igaza van, huszonötévi munka után meg kell magát kissé reparálni. Beszéltem a doktorral és a sógorommal, kinek hasonló baját operációval gyógyították és a következőket ajánlom: Tudja, hogy a község szegény, sok terhet nem róhatunk rája. Azonban én, ki magához hasonlóan huszonöt éve teljesítek szolgálatot, igaz, hogy csak a feleségemnél, kívül most üljük meg az ezüst menyegzőt, elhatároztam, hogy ennek méltó ünneplésére megajándékozom magam azzal, hogy a maga egészsége helyreállításához hozzájáruljak. Azt ajánlom tehát, utazzék ezzel a levéllel haladéktalanul Lembergbe az új orth. kórházba. Ott kitűnő kezekbe kerül, a koszt is elsőrangú. Ott megmondják magának, fürdőbe menjen-e, vagy operációval segítenek-e a baján. Utóbbi esetre benn áll a levélben, hogy második osztályra vegyék fel és hiányt semmiben ne szenvedjen. Még előételt is kap minden délben.

— Isten éltesse az elnök urat. Holnapután utazunk — jelentette ki Bergerné.

Az előimádkozó nyugtalanul vizsgálta az elnök arcát.

— Hogy jönnél te velem? Nincs hol megszállnod Lembergben.

— És ha a fürdőbe küldenek — erősködik az asszony — ki ápol téged?

Az elnök rőt bajusza alatt ismét megjelent a furcsa mosoly és úgy távozóban mondta Bergernek:

— Tudja mit, vigye csak magával az asszonyt, úgy látom, neki is szüksége van egy kis reparaturára.

(Vége kőv.)

HIREK

Olvasóinkhoz!

Az árak rohamos emelkedése során az Egyenlőség volt mindig a legutolsó, amely a közönség áldozatkészségére és belátására appellált. Mi a magunk lapját sohasem tekintettük rideg üzleti szempontból, hanem elsősorban azt a fegyvert láttuk benne, amely az igazságaink terjesztésére, a lelkek megnyugtására és az elmék felvilágosítására szolgál és kerülni igyekeztünk minden olyan megterhelést, amely a közönségre áldozatokat ró akkor, amikor lapunk olvasásával és terjesztésével küzdelmünk részeseivé válik. A napilapok és hetilapok áremelkedései után mindig arra törekedtünk, hogy az Egyenlőség előfizetési díjait a lehetőség szerint megtartsuk a régi színvonalon, vagy csak a parancsoló kényszerűség méretei szerint emeljük. Sajnos, a nyomdai árak folytonos emelkedése, az újságpapírnak, munkabéreknek, nyomdafestéknek állandó és példátlan mértékben való drágulása mind nagyobb és nyomasztóbb terheket ró ránk is és lapunk fentartása érdekében nem zárkozhatunk el attól a végső lépéstől, hogy újra ne forduljunk olvasóközönségünk és előfizetőink sokszor kipróbált áldozatkészségéhez. Február hó 1-től kezdve

350.— K-ról

évi 400.— K-ra

emeljük az Egyenlőség előfizetési díját. Évi 50 koronával emeljük ilyen módon lapunk előfizetési díját, amely csekély áremelés megközelítőleg sem felel meg annak a hihetetlen drágulásnak, amely a lapkiadás terén napról napra nagyobb méreteket ölt. Bizunk benne, hogy előfizetőink méltányolni fogják azokat az indokokat, amelyek bennünket erre a lépésre kényszerítenek, amint eddig, úgy ezentúl is vállalni fogják a mi terheinknek azt a csekély részét, amelyet áldozatkészségére ki kell rónunk. Bizunk benne, hogy az Egyenlőség olvasólábora ugyanolyan kitartóan és áldozatkészséggel fog mellettünk állani, amint a múltban is mindig olvasóink szeretete és kitartása volt a mi legerősebb támaszunk.

Igen tisztelt vidéki előfizetőinket, akiknek előfizetése január 1-én és január 15-én lejárt, tisztelettel kérjük, hogy a laphoz mellékelt befizetési lap után az előfizetést minél előbb megújítani sziveskedjenek, nehogy lapunk szétküldésében fennakadás történjék.

Azon igen tisztelt vidéki előfizetőink lappéldányaihoz, akiknek előfizetésük február hó 15-én lejár, befizetési lapot mellékelünk és kérjük, hogy az előfizetés megújítása iránt idejekorán intézkedni sziveskedjék. Helyben, szokás szerint, a kiadóhivatal számozott elismervénye ellenében, pénzbeszedőink szedik be az előfizetési összeget.

EGYENLŐSÉG
kiadóhivatala.

— Ha mi erre felelni tudnánk... Nagyságos Szerkesztő Ur! Dicsőséges lapját a legnagyobb figyelemmel olvasom. Mondhatom, hogy az én szerencsétlen életemnek egyedüli szórakozása az... Mert én is azok közül való vagyok, akinek a szenvedését az összes zsidóság a magáénak vallja. De amikor lapjában olvasom Orgoványt és a többi rettenetes dolgok felsorolását, olyan nagy elhagyatottságot érzek mártírhelyzetemben, hogy ki sem mondhatom, mert a kis-tengelicei esetet kihagyják a többiek sorából, ahol az én jó gyermekemet kivégezték Zsigmond Elemér és társai. A vizsgálat eljutott a be-

fejezéshez, de a gyilkosok még mindig szabadon járnak. Sziveskedne az igazságügyi minisztert megkérdezni, miért szüntette be a további eljárást? Nagyságos szerkesztő ur szives jóindulatát köszönve, mély tisztelettel Hofbauer Katalin, Szekszárd, 1922. január 29-én.

— Bródy Ernő. Abban a szomorú, vigasztalan képben, amelyet a nemzetgyűlés tárgyalásai legutóbb nyújtottak, világító, megkapó fénysáv volt Bródy Ernő indemnitási beszéde. Kossuth Lajos lelkét, a szabadságharc szellemét szólaltatta meg meszteri módon ez a nagytehetségű zsidó képviselő és oly lebilincselő, oly lélekemelő volt Kossuth feleledtanítása az ő ajkán, hogy valósággal elragadta az ellenséges rideg környezetet. Beszéde végén Bródy olyan hangot ütött meg, melyre felfigyelt az egész kisgazda-párt. Az elnyomott zsidó sorsát hasonlította az elnyomott jobbágyéhoz, a gettó páriájánál lelkét a deres áldozatához. Történelmi pillanat járta át a lelkeket... a két örökké elnyomott nép, a szegény zsidó és a szegény magyar nyújtott kezet egy pillanatra. Mindegy, ha csak egy pillanatra is. Ezt a motívumot többé feledni nem lehet és ez Bródy Ernő érdeme maradjon.

— A frankfurti főrabbi meghalt. Nobel dr. frankfurti főrabbi, kiváló szónok és egyházi író, 50 éves korában elhunyt.

— Sebestyén Károlyné. Meghalt egy asszony, aki a legtöbbet érte el, amit asszony elérhet: férjének osztálytársas, igazi kitvese tudott lenni. Mikor az elmúlt évben az egész ország tudományos és művészvilága ünnepelte Sebestyén Károlyt és az ünnepelt tudós, a tömjénezések illatos mámorában visszatekintett pályája negyedszázados sikereire s meghatott lélekkel, könnyező szemmel köszönetet akart mondani a tudóst és író, tandírt és művészt érthető legszebb jutalomért, az első háldíkkodó szavakkal nem a kultuszminiszterhez, nem a tudományos testületekhez, nem a színházak és a lapok küldöttségeihez, nem tanítványaihoz fordult, hanem egy halálosan beteg, de abban a pillanatban talán a földkerekség legboldogabb asszonyához: a feleségéhez. „Mindent, amit elértem, feleségemnek köszönhetek” — mondotta akkor Sebestyén Károly és ezekben a meghatott szavakban élete legragyogóbb percében is maga mellé emelte azt az asszonyt, aki életének és alkotásának leghűségesebb társa volt. Talán életének ez a legragyogóbb ünnepe tartotta meg néhány hónappal tovább az életnek Sebestyén Károlynét. De a halálos betegség végre mégis megbirkózott a törekény szervezettel és Sebestyén Károlyné szombaton meghalt. A nagynevű Back Izrael gyermeke volt, aki maga is vallásos szellemmel telítette azt a kultúrát, melyet családjában mindvégig megtartott. Megtört férjét kívül fia, három lánya és veje, dr. Pogány Ferenc operatőresként gyászolják. Sebestyén Károlyné, aki mindvégig résztvevő férje tudományos munkásságában, maga is foglalkozott esztétikai problémákkal. Számos tanulmánya, műfordítása jelent meg, legutóbb Mereskovszky Örök utatársak című essay-sorozatát ültette át magyar nyelvre. Az elhunytak háza az irodalmi és művészeti élet valóságos centruma volt és a magyar kultúra minden körében mély séges részvét fogadja halála hírért. Az „Egyenlőség” is legjobb barátai és megértői, munkatársai és inspirálói között tisztelhetne nemes egyéniségét és mi is faldalmasan osztozunk azokkal, akik részvételükkel és rokonszenvéikkel fordulnak Sebestyén Károly és a lesújtott családj felé.

— A francia kabinet zsidó tagja. Poincaré új kabinetjében Strauss Pál szenátor a közegészségügyi miniszteri tárcát tölti be. Strauss, mint Párisból nekünk jelentik, zsidó, 1852-ben született és foglalkozására nézve hírlapíró. 1884-ben a párisi városi képviselőtestületnek lett tagja és e tisztséget 12 esztendőig töltötte be, mint ilyen főleg közgazdasági, pénzügyi, jótékonyági és közegészségügyi kérdésekkel foglalkozott behatóbban. Később a francia köze-

politikai legfelsőbb tanácsnak lett elnöke, 1917 óta a Seine-kerület szenátora. Mint hírlapíró köztársasági érzelmű volt és szorosabb barátságot tartott Pann Gambettával, később Poincaréval. Szerzője számos jótékonyági és szegénységügyet érintő elismert munkának.

— A Világ visszakapta a kolportázsjogát és ezt az eseményt, mint a gondolat szabadság győzelmének nagy dátumát, örömmel jegyezzük fel. Purjesz Lajos és Felek Gyéza dr. kitűnő napilapja az elmúlt két súlyos évben bátran és önfeláldozóan küzdött a szabadságért és a jobb jövőért és a liberális minden hívének örömnapja volt, mikor a Világ visszakapta törvényes jogait. A magyar zsidóság, mely első az elnyomottak és áldozottak között, ez alkalommal is csak őszinte hálával gondolhat azokra a nagy szolgálatokra, melyeket a kurzus dühöngése közepette, a Világ a magyar szabadságügyének tett.

— Az OMIKE felolvasó estje. Rendkívül nagy közönség előtt tartotta az OMIKE hétfőn felolvasó-estjét. Hevesi Simon dr. meleg és szívélyes szavakkal üdvözölte Fábán Bélát dr. főv. bizottsági tagot, ki a zsidóság jogvédelmében hősi és önfeláldozó harcot vív. Ezután Fábán tartotta magyárkedű előadását *Zsidó jegyzetek* címmel, amit a közönség folytonos tüntető tapsal és éljenzéssel, lelkes ovációkkal köszönt meg. A magyar zsidóság jövőjét fejtegette színes szavakkal Fábán, kinek előadását közölni fogjuk. Somlyó Zoltán művészi színekben ragyogó gyönyörű zsidó verseit olvasta fel nagy hatással. Ezután Molnár Jenő dr. következett, ki az antiszemitizmusról szóló pompás szatirájával és humoros persziflázsával szűnni nem akaró derűtséget és tetszést váltott ki a közönségből. Deutsch Sándor kulturbizottsági elnök zárásával véget ért az ünnep.

— A pesti zsidóság hitélete. A Pesti Izr. Hitközség szertartási ügyosztálya folyó hó 23-án ülést tartott. Dr. Lederer Sándor elnökhelyettes, szertartásügyi előjáró meleg hangon emlékezett meg Kramer Rezső elhalálozásáról, ecsetelve a meghalodogult erős zsidó lelket és nagy érdemeit a vallásosság mélyítése terén. A hitélet terén mind örvedetesebben tapasztalható a fellendülés és különösen kiemeli a Chanuka lélekemelő lefolyását, amely úgy a templomokban, mint társadalmilag és jótékonyágilag a kívánható legszélesebb kereteket öltötte, ami mindennél szebben és jobban igazolja, hogy a pesti zsidóság mily igazán akar és tud zsidó lenni. Külön nagy köszönettel és hálával emeli ki dr. Hevesi Simon főrabbi működését, aki a Chanuka minden napján, de némely napokon több helyen is tanított, lelkesített és huzdított és igazán ünneppé avatta a zsidó hősök emlékét. Ugyancsak az idei Chanuka folyamán kezdte meg működését a „Zsidó Nők Bibliái Szövetsége” első fényes bibliai előadásával. Jelenti továbbá az elnök, hogy a barmicva-tanfolyamok szervezésére vonatkozólag a rabbiság újabb javaslatot dolgozott ki, amelynek alapján immár ezen tanfolyamok még belteresebben fognak működni. A múlt évi eredmény számszerűleg teljesen kielégítő, mert a tanfolyamok működése óta a barmicva-avatásra jelentkezők száma igen nagy mértékben emelkedik és 1382 templomi avatást eredményezett. Az elnöki jelentés ezután rátér a kántorok kérdésére és bejelenti, hogy a páva-utcai, aréna-uti és a zuglói templomok számára új kántorok alkalmaztattak, valamint a rombach-utcai templom számára is szerződtek egy minden tekintetben megfelelő előimádkozót. Utal azokra a nagy visszasságokra, amelyek a kántorkérdéssel kapcsolatosak, de azon határozott reményének ad kifejezést, hogy ezt a kérdést is a templomok és istentiszteletek méltóságának megfelelően meg fogja oldani. Végül részletesen ecseteli a kaszusz ügyének teljesen kielégítő fejlődését és kiemeli, hogy már legközelebb újból ülést fog tartani a szertartási ügyosztály az 1922. évi költségvetés tárgyalása céljából. Dr. Szabolcsi Lajos főszervező elismeréssel adózik a jelentésnek, kiemelve, hogy a pesti

zsidóság hitéletének örvedetes fellendülése elsősorban Lederer Sándor dr. előjáró buzgóságának az eredménye, de egyben igen elítélőleg utalt azokra az utóbbi időben szinte elburjánzott visszasságokra, hogy a hitközségi főkántorok egy része szinte profanizálja a legszentebb imáinkat azzal, hogy hangversenyeken és egyéb mulatságokon mint koncertdarabokat előadják, ami tovább nem tűrhető és épp olyan helytelen az is, hogy egyes kántorok a templomokban is kiforgatják az imákat eredeti megszokott melódiájukból és ezzel teljesen zavarják a közönség ájtatosságát. Indítványozza, hogy tiltassék meg a kántoroknak, hogy nyilvános hangversenyeken templomi imákat adjanak elő, továbbá, hogy a templomokban szigorúan ragaszkodjanak a megszokott melódiákhoz. Az ügyosztály mindenben csatlakozott dr. Szabolcsi indítványához. Dr. Láng Aladár indítványozta még, hogy egy kiküldendő bizottság állapítsa meg azokat a melódiákat, amelyekről a templomokban eltérni nem szabad, ezek a melódiák foglaltassanak kötelező szabályzatba és ennek a sokszorosítási költségeire felajánl 30.000 koronát. Az eszmecsere befejeztével dr. Lederer Sándor elnök meleg köszönetet mond dr. Láng Aladár bizottsági tagnak, példaadó áldozatkészességért s kijelenti, hogy dr. Szabolcsi indítványát az ügyosztály elfogadja és a legszigorúbban érvényesíteni fogja.

— Vázsonyi János a Magyar Zsidó Ifjak Egyesületének elnöke. A Magyar Zsidó Ifjak Egyesülete január 26-án tartotta rendkívüli tisztújító közgyűlését, amelyen a következők választottak a tisztikarba és választmányba. Elnök: Vázsonyi János. Alelnökök: Klein Elek és dr. Radó Béla. Titkár: Kaufmann László. Ellenőr: Grünfeld Miksa. Pénztáros: Tarnóczi Tibor. Jegyző: dr. Siegler Sándor. Könyvtáros és ügyész: dr. Réti Ilés Elemér. Háznagy: Balla László. A választmányba: Bauer Imre, Elek Sándor, Enyedi Emil, dr. Fonó Gyula, dr. Fried Dezső, Felsenburg Norbert, Fábán Sándor, Földes Árpád, dr. Gosztonyi László, Gergely Nándor, dr. Hevesi Ferenc, Hevesi Jenő, Klein Elek, Klein Andor, Radó Henrik, Rudas Ernő, dr. Sebestyén Ernő, Steiner Ernő, Vágó György. Pótagok: Ernst Ernő, Markovics Béla, Meisel János, Winter Béla.

Vázsonyi János elnöki székfoglalójában kifejtette a széles alapon megindult ifjúsági szervezkedés szükségességét. A „Magyar zsidó ifjak egyesülete” legyen a művelt zsidó ifjúságnak a centruma, amely karöltve a testvéregyletekkel, a főiskolai hallgatók szövetségével, a Vac-cal, fejtse ki működését. Nekünk az emberi jogokért kell küzdenünk a szabadságért, s akár görények vagyunk, akár nem, ketreche nem vágyunk.

Végül dr. Hevesi Ferenc, dr. Radó Béla és Ernst Ernő hangoztatták az egyesület nagy jelentőségét a magyar zsidóság szolgálatában, mint amely hivatva van a művelt zsidó ifjúságot — függetlenül minden politikától — magában egyesíteni.

— Vázsonyi Vilmos és Sándor Pál ünneplése. A mohácsi congr. izr. hitközség folyó évi január hó 17-én tartott közgyűlésében dr. Vázsonyi Vilmos és Sándor Pál nemzetgyűlési képviselőket, a magyar zsidóság védelmében kifejtett történelmi küzdelmeik hálás elismerésül, a hitközség disztagjaivá választotta. — A zalalövői izr. hitközség mindkét nagy vezérférfit ugyancsak disztagjává választotta.

— Művészestély. A budapesti VIII–IX. kerületi izraelita nőegyesület szombat este nagyszabásu estélyt rendezett. Zsufolt nézőtér hallgatta meg az előadókat, akiknek sorában Szabolcsi Lajos dr. prologot mondott és felléptek: Péchy Blanka, Kálmán Oszkár, dr. Szabados Géza és G. Székely Ilona. Az estélyen Hevesi Simon dr. főrabbi is megjelent.

— A Zuglói Imaegyesület és a zuglói Zsidónőegylet által február hó 18-án rendezendő, táncsal egybekötött művészestély jegyeinek nagy része elfogyott. A rendezőség ezúton kéri azokat, akik a még néhány darab visszamaradt jegyre igényt tartanak, hogy jegyeiket sürgősen rendeljék meg (telefon 148–12). Még megemlítjük, hogy a művészestély prologusát az Egyenlőség főszervezője, dr. Szabolcsi Lajos fogja elmondani.

— Nánási Erzsike, 10 éves zsidó csodagyermek, kedd este a Zeneakadémián rendkívüli sikerrel játszott. Keéri Szántó Imre növendéke. A kis csodagyermeknek nagy jövőt jósolnak.

— A magyar zsidó katonák aranykönyve. A Pesti Izraelita Hitközség kulturszociális ügyosztálya most adta közre a *Mit feleljünk az antiszemitáknak?* című kiadványsorozat második füzetét. Ez a füzet a *Magyar Zsidó Katonák Aranykönyvének* első füzeté, amely tartalmazza IV. Károly király, József főherceg, Péter Ferdinánd főherceg, Boroevics tábornagy, Gaudernák lovassági tábornok, Szurmay Sándor és Schay Gusztáv gyalogsági tábornok, Lukachich, Molnár Dezső és Gologorszkij altábornagyok és több csapatparancsnok nyilatkozatát a magyar zsidó katonákról, valamint — az *Egyenlőség hadi archivumából* — 6 Lipót-rendes, 52 vaskoronarendes, 95 aranyvitézségi érmes stb. zsidó hős nevét és olyan zsidó családokét, amelyekből öt, hat, hét, nyolc, kilenc fiutestvér küzdött a háború alatt a hazáért s a királyért. A füzetet a kulturszociális ügyosztály megküldi az összes nemzetgyűlési képviselőknek és az egyetemek tanárainak is. A harminckét oldalas és rendkívül érdekes adatokban gazdag füzet tíz koronába kerül.

— Hová megyünk a héten? Vasárnap, folyó hó 5-én délután 5 órakor Budán (II., Kende-utca 12.) dr. Kohl-bach Bertalan tart előadást a *hellén kor zsidóságáról*. Ugyancsak vasárnap, f. hó 5-én, d. u. 5 órakor a Kis Vigadó termében (VIII., Kisfuváros-u. 4.) dr. Feldmann Ariur rabbi és hittanár ismerteti az *indiai B'ne Jisroelt*. — Hétfőn, f. hó 6-án, d. u. 6 órakor az Omike helyiségében (VIII., Rákóczi-ut 17.) előadásokat tartanak: 1. dr. Gábor Gyula, a Pesti izr. hitközség főtitkára a *zsidó egyenlőségi mozgalmakról Magyarországon*. 2. dr. Feleký Sándor *verseket* olvas fel. 3. dr. Rosenák Miksáné *Haza-térés* című novelláját adja elő. — Szerdán, f. hó 8-án, d. u. 6 órakor Újpesten (Beniczky-utca 4. sz., hitközségi tanácsterem) dr. Harnos Sándor a *zsidóság erkölcstana s a zsidó életmód* címmel értekezik. — Csütörtökön, f. hó 9-én, a Bethlen-téri Imagyegyületben (VII., Bethlen-tér 2., Országos Izr. Siketnémaintézet) dr. Kiss Arnold folytatja sorozatos előadását a *zsidók középkori történetéből*.

— Feleký Géza dr. felolvasása az Omikében. Irodalmi és társadalmi eseménye lesz a magyar zsidó közéletnek Feleký Géza dr. előadása az Omikében. A kitűnő esztétikus és publicista Lord Beaconsfield címmel tart előadást február 20-án, hétfőn, az Omike központi helyiségében. Feleký előadása iránt máris általános érdeklődés mutatkozik.

— Az Omike négyszáz diákot fog élelmezni pészach nyolc napján át. Az Omike menzája szili Stein Manóné és Fellner Leó elnökök vezetése alatt elhatározta, hogy husvét nyolc napján át négyszáz diákot fog rituálisan élelmezni ebéddel és vacsorával. A nemes akció rengeteg költséget fog fölemészteni és ezért már most azzal a kéréssel fordulunk az adakozó jószívű közönséghez, adakozzék „az Omike pészachi diákok akció-jára”!

— Példaadó adomány. A szertartási ügyosztály legutóbbi ülésén történt. Templomi imáink örök szép melódiái képezték a tanácskozás tárgyát és hogy egyik-másik énekes hogyan rontja ezeket saját, önkényes modernizálásaival, miért is elhatározta, hogy a templomi eredeti melódiák kódexbe foglalassanak és az énekeseknek megtiltassék, hogy ezektől eltérjenek. Ekkor szót kért dr. Lang Aladár ügyvéd, az ügyosztály buzgó tagja és 30.000 korona adományt ajánlott fel ezen kódex költségeire, kijelentvén, hogy ezen összeget még esetleg újabb hozzájárulásával emelni fogja. Az ügyosztály nagy örömmel és elismeréssel fogadta a nagylelkű adományt, amellyel a kiadandó mű biztosítva van.

— Gyöngyszemeink a nép között. A Szabad Szó című hetilap, melyet a magyar nép részére Mezőfi Vilmos szerkeszt, Képes Világlap című irodalmi mellékletében

A zsidó szent könyvekből címen állandóan közli Szabolcsi Lajos legszebb gyöngyszemeit. A lapot a földműves magyar nép olvassa, amely bizonyára „keresztényibb” igazságokat ismer meg ezekből a zsidó erkölcsi tanításokból, mint a „keresztény” képviselő urak beszámoló beszédeiből.

— Halálozás. A jámbor és tudós Rosenberg Armin rabbi nagy gyász érte. Felesége, szül. Pollák Berta váratlanul, 42 éves korában elhunyt. A tisztelők és hívek nagy száma kísérte őt utolsó útjára. Meghatóan bucsuztatták férje, továbbá Feldmann M., Scheiber L. és Weisz Sámuel rabbi.

— Hitközségi ősválasztás. A pesti izr. hitközség választási bizottsága közhírré teszi, hogy az 1922. évi hitközségi ősválasztásnál választóképesseggel bíró hitközségi tagok névjegyzéke f. év február 1-től február 9-éig a dohány-utcai templom-portásnál, a rombach-utcai templom gondnokánál, továbbá a templomkörzeteknek V., Csáky-u. 3, VI., Aréna-ut 55, VII., Bethlen-tér 2, VIII., Nagyfuváros-u. 4, IX., Páva-u. 39. szám alatti helyiségeiben és a hitközség központi hivatalában (VII., Sip-u. 12, I. em. 12), megtekinthető. A névjegyzékből történt jogosulatlan kihagyás, vagy jogosulatlan személyeknek felvétele ellen a felszólalások bezárólag 1922 február 9-éig nyújthatók be írásban a választási bizottságnál (VII., Sip-u. 12, I. em. 12).

— Egy ötödik gimnazista verse. A hozzánk százával érkező versek közül közöljük egy ötödik gimnazista megakpó versét:

Sárbatiporva, megalázva,
Sötét mélységbe legyalázva,
Rám kenve ezer szenny és átok,
Vad daccal csak egyet kiáltok:
„Magyar vagyok!”

Hátamra ütve sárga bélyeg,
Kiontva reám minden méreg.
S bár magyar hitben nevelkedtem
Sötét, zord felleg leng felcitem.
„Magyar vagyok!”

Sötét felleg lebeg felettem,
De lelkeim vissza még sem retten.
Lobogó vérem bíbor árja
Szeretsüvölt e zord világba:
„Magyar vagyok!”

Klein László fg. V. o. t.

— Aranylakodalom Mezőkövesden. Tizenkét gyermek, ötvenhét unoka, egy dédunoka és nagyszámu rokonság diszes ünnepségben részesítette Klein Ignác mezőkövesdi kereskedő hitrokonunkat, 50 éves házassági évfordulója alkalmával. A diszes ünnepségen a város előkelőségei is valláskülönbség nélkül résztvettek. Az imaházi ünnepség után az ünnepelték tiszteletére bankett volt, amelyen a rokonság a mezőkövesdi szegények javára, Klein Ignác és neje nevére, nagyösszegű alapítványt tett.

— Kultúrest Csengeren. A csengeri (Szatmármegye) izr. nőegyesület február ötödikén jótékonycélú kultúrestélyt rendez. Az estélyen az Egyenlőség részéről Nádor Jenő, helyettes szerkesztő tart előadást.

— Előadás Újpesten. Az Újpesti Izraelita Közművelődési Egyesület meghívására Nádor Jenő, az Egyenlőség helyettes szerkesztője január huszonötödikén előadást tartott a galíciaiak martiriumáról. Az előadás előtt dr. Antal, az egyesület elnöke ismertette az előadás-sorozatok jelentőségét. A nagyszámu közönség feszült figyelemmel hallgatta az előadót, akit azután Venetianer Lajos dr. főrabbi üdvözölt.

x Kelet illata. Bátran a kelet bódító illatának lehet elnevezni a Khyrmét, azt az új parfümöt, amelyet a múlt héten mutattak be bűvöskezü parfümkeverők. Lágy zene, finom selymek halk susogása, könnyed asszonykacaj kísérte ezt a különös és teljesen párisi jellegű premiért, amelynek publikuma élvezettel szivta magába azt a finom, bársonyosan hullámzó odeurt, amely kelet minden titokzatosságával ékeskedik.

METAX

IZZOLÁMPA

BUDAPEST
IV. IRÁNYI U 13.

— **Hírek az OMIKE-ből.** Az OMIKE Képzőművészeti Szabadiskola 1920-ban megkezdte működését. Elnökül megválasztotta Fónagy Bélát, elnökhelyettesül pedig Schwarz Gyulánét és ezzel az iskola működése új irányzatok előtt áll. Az új elnökség a legnagyobb buzgalommal és hozzáértéssel kijelölte a feladatok egész sorát. Fónagy Béla kifejtette a programot és leszögezte elsősorban azt, hogy ez az iskola a művészet egyetemes céljai mellett a zsidó művészet gondolatát is akarja ápolni. Véső és ecset alá viszi a zsidó mese- és mondavilág eddig ki nem aknázott kincseit, hogy egyrészt az egyetemes művészetet új művészi elemekkel gazdagítsa, másrészt pedig a szunyadozó, alvó és sokszor apatikussá vált zsidó közönséget a művészet erejével zsidóságában megerősítse. Ettől az intézménytől várja, hogy megindítója legyen a zsidó muzeumok és képtárak egész sorozatának, hogy megalakítója legyen olyan műveknek, melyek a zsidó tömegben a művészet szeretetét fölébresszék és alkalmat szerezzen a zsidó művészeknek, hogy a zsidó kegyelet tárgyait festészetben és szobrászatban megörökítsék. De szem előtt tartja a gyakorlati célokat is és megművelés alá akarja venni az iparművészet minden ágát: a kőfaragást, ötvösdet, stb. De számol a lehetőségekkel és egyelőre grafikai műhelyt állított fel, ahol az ifjúság a rézkarc és kőrajzból gyakorlati kiképeztetést nyer. Ez a grafikai műhely próbanyomatok készítésével is foglalkozik és lesz tervező osztálya, ahol az OMIKE iparműhelyében feldolgozandó rajzok, valamint a zsidó kegyelet tárgyát képező cikkek jeles zsidó művészek tervei után elkészülnek. Megvan a remény, hogy ez az intézmény rövid idő múlva elég erős lesz ahhoz, hogy az OMIKE képzőművészeti szabadiskola fennállásának anyagi bázisát képezze. Addig is, míg ez a feltevés ténnyé válik, Fónagy elnök egy Műbarátok Egyesületének megteremtését javasolja, amelynek tagjai évi 1000—1000 koronával — ellenértékül minden tag két rézkarcot kap — az intézmény szükséges költségeinek fedezéséről gondoskodna. Tervezőműhely mellett egy belső építészeti osztály felállításán is dolgozik és remélhetőleg ennek sem lesznek akadályai. Az OMIKE elnöksége örömmel látja ennek a zsidó művészeti és gazdasági szempontból nagyértékű alkotásának kiegészülését és megalapozását.

— Az orthodox iroda elnöke a zsidóság együttműködéséről. A Kolozsvári megjelenő „Jesurun” című zsidó lap Frankl Adolfnak, a budapesti orthodox központi iroda elnökének egy érdekes nyilatkozatát közli. Frankl Adolf a zsidóság jelenlegi helyzetéről a következőket mondotta: „A vallásügyi kormányzattal ugyanolyan viszonylatban állunk, mint azelőtt. Ez azt jelenti, hogy az orthodox külön autonómia álláspontját védjük. Mindegyik által a közös veszély társadalmi téren a neologokkal való együttműködést tette szükségessé. Mióta az a mozgalom, mely a zsidóság egységesítését akarta minden áron keresztülvinni, megszűnt, mióta a haladó zsidóság sajtóorgánuma az orthodoxia álláspontjával szemben koncilians hangot üt meg, azóta egyes kérdésekben közösen járunk el. A haladó zsidóság anyagi áldozatkészsége az orthodoxiára is kihat és a haladó zsidóság most már az orthodoxia konzervatív vallásos felfogását minden tekintetben respektálja. A közös üldöztetés közös munkára forrasztott bennünket össze és reméljük, hogy az elkövetkezendő jobb időkben is együtt működhetünk, azonban nem közös, egységes szervezetben, hanem különálló, egymástól függetlenül, külön szervezetünk megővése mellett. A két árnyalat szervezete ugyanaz, mint azelőtt volt. Az orthodoxia hitközségeinek nagyrészt elvesztette, ez azonban csak anyagi kárt jelent, de azon erkölcsi erőt, melyet az orthodox szervezet képvisel, nem gyengítette meg. Most is kipróbált szervezetünk alapján állunk és törekvünk az, hogy a szervezetet megfelelően javítsuk és kiépítsük. Anyagi erők hiányában azonban új intézmények felállítására ez idő szerint nem is gondolhatunk. Csak anyagilag állanánk jobban! Mindazonáltal a pesti orthodox hitközség nemrég egy

talmud-tórával egybekötött polgári fiúiskolát és egy polgári leányiskolát állított fel. Egy rituális fürdő építésére egy telek és egy alapítvány rendelkezésre áll. A szegény betegek részére szanatóriumot és kórházat alapítottunk. Egy szóval: a mostani súlyos viszonyok között is arra törekedtünk, hogy új intézményeket hívjunk életbe.”

— **Chanuka-ünnepélyek.** A kunszentmártoni aut. orth. izr. hitközség nagyon szép chanuka-ünnepélyt rendezett január 1-én. Gross Manó főrabbi magas szárnyalású ünnepi beszédet mondott, azután a chanuka-gyertya gyújtása következett az iskolásgyermekeknek ezen ünnepre bemutatott énekarával, Bunzl Rózsika, Neumann Juliska, Krebs Rózsika, Barta Bözsike, Mezei Bernát, Roth Sándor és Fisch Miklós szavaltak. Az ünnepélyt dr. Fisch Dezső beszéde zárta be.

Baja december 25-én a főgimnázium zsidó ifjúsága szépen sikerült chanuka-ünnepélyt tartott. Rosenfeld Henrik hitlanár hazafias szellemű áthatót megnyitó beszéde után az ifjúsági ének- és zenekar közreműködése mellett Berger Salamon főkantor meggyújtotta a chanuka-mécsket. Közreműködtek még Spitzer Ernő, Lichter László, Bánfi György és Dénes Tibor tanulók. A Himnusz hangjai mellett fejeződött be a szép ünnepély.

A hatvani zsidó hitközség chanuka első estjét a templomban rendezett ünnepélyen ülte meg. Dr. Adler Vilmos főrabbi költői lendületű, gyönyörű beszédet mondott. Az ünnepély rendezésében különös elismerés illeti dr. Vajda Lipótnét, a nőegylet ügybuzgó elnökét.

A VII. ker. Kültelki Izraelita Imaház Egyesület igen szépen sikerült chanuka-ünnepélyt rendezett, melyen a hitközség képviselőiben dr. Lederer Sándor elnökhelyettes jelent meg. Az ünnepély a menóra meggyújtásával vette kezdetét, mely után dr. Hevesi Simon főrabbi tartott lendületes beszédet. Eisenberg Albert főkantor művészi énekszámai után Reich Irén és Weisz Maca igen nagy sikert aratva szavaltak el Kiss József és dr. Patai József egy-egy alkalmi versét, Fürst Ilonka héber nyelven adott elő egy verset. Az ünnepély után 58 szegény gyermeket ruháztak fel. A sikerült programot a hívek és a zsidó társadalom részvételével emelkedett hangulatú társasvacsora követte.

Nagykanizsán az első este az ünnepélyes templomi istentiszteleten kívül, melyen dr. Winkler Ernő rabbi ünnepi beszéde és Abramovits Márk főkantor művészi éneke mély haást gyakorolt a hívekre, ifjúsági chanuka-ünnepély volt, melyen Havas Rezső tanító tartott beszédet, több leány és fiú szavalt, végül Kertész József igazgató mondott záróbeszédet. December 26-án a Nőegylet a Casino disztermében nagyszerű jótékony célú teadélután rendezett. A főgimnázium és az izr. hitközség által fenntartott felső kereskedelmi iskola ifjúságának ünnepélyén, melyet dr. Winkler Ernő rabbi és Aradi Simon vallásos rendezett, a gyertyagyújtás után Ungár László lelkes ünnepi beszédet mondott, Benice István a szombatosokról olvasott fel, Acél György, Frank György, Fürst Jenő, Hirschler Imre, Lichtenstein Sándor és Rosenberg Lajos hegedűn játszottak. Wellisch Dezső, Fürst Jenő és Kaufmann Aladár szavaltak. Bíró Sándor záróbeszéde után az ifjúság Kiss József—Major J. Gyula „Chanuka” dalát énekelte négy szólamban. December 27-én a gyertyagyújtás után a hitközség tanácstermében a zsidó leányok öv. dr. Baumann Edéné vezetésével fényes uzsonnával vendégelték meg a szegény iskolásgyermekeket, jólelkűen ellátták ruhaneművel, megajándékozták élelmiszerekkel és hasznos tárgyakkal.

A debreceni zsidó iskolák chanuka-ünnepélye december 31-én volt a hitközség díszes tanácstermében. Közreműködtek: Gruber László, Weintraub Stefi és Neumann István tanulók. Schwartz Samu középiskolai vallásos és Weinberger Mór elemi iskolai igazgató ünnepi beszédükben méltatták a chanuka jelentőségét. Fischer Henrik főkantor és az Izr. Ifjak Dalköre nagy művészettel énekszámokat adtak elő.

Az Énekek Énekének eredeti hangjegyei

Günsburg Raoul, ismert zenész és zenekritikus a „Figaró”-ban érdekes cikket írt Párisban a Sir-hasirim (Énekek Éneke) zenéjéről. Kijelenti, hogy fölledezte a Sir-hasirim eredeti zenei motívumait és a következő mutatványt teszi közzé:

Günsburg kifejti, hogy Kovnóban, Oroszországban egy kántortól énekelni hallotta a Sir-hasirimet, melynek melódiája nagyon emlékeztette Suppé „Boccaccio” operettjének nyitányára. Utána járt a dolognak és a kovnói zsinagógában ráakadt egy kéziratra, mely állítólag Salamon király idejéből maradt volt. E kézirat tanulmányozásánál bizonyos hieroglifákat vett észre. Emlékezve rá, hogy a régi görögök az alfabet betűit és egyéb jeleket szokták használni zenei melódiák kifejezésére, e szempontból kezdte tanulmányozni a hieroglifákat és azok összeállításánál megállapította a kézirat melódiáját.

— **Hangverseny.** Dr. Orováné-Bodó Klári február 17-én este 8 órakor tartja dalestélyt a pesti Vigadóban. Jegyek Fodornál, Váci-utca 1.

— **Hymen.** Mandel Jolánkat Sátoraljajhely, eljegyezte Mandel Mihály Szabolcsbáka. (Minden külön értesítés helyett.)

Binéth Manó Paksról eljegyezte Fischer Terézt, Fischer Tóbiás sárvári főrabbi leányát.

László Rózsikát, Krumer Gyula ur nevelt leányát Dombóvárról, eljegyezte Gáspár Ernő Budapestről.

— **Esküvőjéről egyéni és művészi felvételeket készít** Mészöly László, az ismert nevű fényképész, IV., Károly-körút 22. félem., a dohány-utcai templommal szemben.

— **Tisztujtások.** A Kecskeméti Kereskedelmi Kaszinó vasárnap tartotta a tisztujtó közgyűlését, ahol elnöknek Steinherr Rudolfot, a Fruktus r. t. vezérigazgatóját egyhangulag választották meg.

A zalalövői izr. hitközség január hó 22-én tartotta tisztujtó közgyűlését. Elnök: dr. László Henrik, alelnök: Neufeld Lajos, pénztárnok: Weltlinger Jenő, ellenőr: Kripka Dezső, gondnok: Weltlinger József lett. Mayer Lipót javaslatára a közgyűlés elhatározta, hogy a hitközség területén lakott zsidó hősi halottak neveit aranybetűkkel márványba véseti és e márvány táblát ünnepélyes formák között a templom előcsarnokában elhelyezi. Bender Adolf rabbi indítványára a közgyűlés hazafias és a zsidóság érdekében végzett munkájáért Vásonyi Vilmos és Sándor Pál nemzetgyűlési képviselőknek halálát és elismerését fejezi ki és erről a két képviselőt jegyzőkönyvi kivonathan értesíti.

A váci status quo izr. hitközség január 22-én tartotta tisztujtó közgyűlését. Elnök: dr. Blauner Miksa ügyvéd, iskolaszéki elnök: dr. Vadas József városi orvos, hitközségi alelnök: Lövinger Mór gyárigazgató. Pénztáros: Weisz J. Géza. Ellenőr: Neuhaus Vilmos. Templomgondnokok: Kohn Salamon, Schweitzer Gábor. Elöljáróági tagok: Dr. Grósz Ármin, Kemény Bertalan, Schneller Miksa, Sternfeld Jakab, Szamek Manó. Képviselő-testületi tagok: Balla Viktor, Beck Ignác, Blau Miksa, Klein Sándor, Kohn Béla, Körner Miksa, Légrádi Ernő, Löbl Ármin, Mayer Lajos, Perlusz Ignác, Presburger Károly, dr. Révész S., Rosenfeld Vilmos, Stamberger R., Zilzer Adolf. Képviselői póttagok: Sterner Henrik, Ungár Gyula, Weisz Gáspár. Iskolaszéki tagok: Buk Sámuel, Kohn Aladár, Fenyő Ernő, dr. Kovács Pál, Strausz Lipót, Schuller Sándor. Adókövető bizottsági tagok: Erdős Lajos, Fodor Mihály, Susitzki Ignác, Weisz Miksa. Számvizsgáló bizottsági tagok: Geréb Ármin, Guttman Imre, Nagy Zsigmond, Rosner Ármin, Sternfeld Zoltán.

— **Kultürestély.** A Kecskeméti Izr. Jótékony Nőegylet január 21-én tréfás estélyt tartott, amelyen kecskeméti lányok és ifjak léptek föl. Az est nagy anyagi és erkölcsi sikerrel járt.

A Gyulai Izr. Nőegylet kultürestélyt rendezett szegényeknek felruházására. Az estélyen bemutatták Martos Pál „Április” című operettjét. A tehetséges gyulai zeneszerző sokoldalúságára vall, hogy a darab egyik főszerepét maga játszotta végig. A női főszerepét Klein Lili alakította. Szerepelt még Major Ilonka, Schneider Ica, Blaskovits Maca, Grünfeld Ilus, Spielmann Tubi, Gergely Maca, Wahlisch Ella, Erdész Miklós, Grünbaum Riza, Balázs Panni, Stern Nóra, Brill Kató, Steiner Blanka, Keppich Evi, Diósi Juci és Nádor Béla. A zongorakíséretet Schwimmer Elza látta el. A rendezés munkáját Klein Vilmosné és Kató Kiszli István végezte.

— **Előadás zsidó tanoncok részére.** A pesti izr. hitközség tudva-levőleg a zsidó ipari tanoncok vallásos oktatására nagy súlyt helyez és öket rendszeres oktatásban részesíti. Az oktatást Baumann Dávid talmud-tudós látja el kiváló szakavatottsággal és teljesen önzetlenül nagyban fáradozik a nemes cél érdekében. Minden este a tanoncok más-más csoportja részére tart talmudikus előadásokat és eddig is a zsidó vallásos érzésnek és tudásnak fejlesztése körül a zsidó tanoncok között nagy eredményt ért el.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte Krecsmarik Endre szarvasi tanítóképezdei igazgatót, aki fölvilágosodott, nemesen liberális szellemű íásaival az Egyenlőség hasábjain többször szerepelt. Fia, Krecsmarik Bandi, élete tizenhatodik évében meghalt. Huszonegyedikén temették nagy részvét mellett.

Rosenthal Nándor, Veszprém város volt pénzügyi tanácsosa és a veszprémi izraelita hitközségnek több mint három évtizeden át volt elnöke, nyolcvanhárom éves korában meghalt. Nagyjérdemű munkása volt a zsidó közéletnek. Osztatlan részvét kísérté sirjába. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

Grün Jakab paksi ny. igazgató-tanító folyó évi január 17-én hosszú szenvedés után, hetvennyolc éves korában elhunyt. Temetése január 19-én nagy részvét mellett ment végbe. A hitközség nevében Szofer Simon főrabbi, a tanítványai nevében pedig Weisz Ábrahám igazgató-tanító bucsuztatta szívéhez szóló szavakban. Koporsóját tanítványainak százai vállukon vitték a temetőbe. Az elhunytban Gerő Simon, paksi áll. isk. tanító édesatyját gyászolja.

Klein Ignác Budapestén hosszas szenvedés után, hatvankét éves korában meghalt. Kedden délelőtt temették el a rákoskeresztúri temetőben.

— **Kálmán és Sanyika levele.** Kedves Szerkesztő Bácsi! Elnököre és docsmatái kell kérnünk, hogy mi is sorainkkal felkeressük. De így

gondoltuk tervünket legelőrebbben keresztülvinni. Ugyanis én, Hirm Kálmán VI. elemista és öcsém, Sanyika, III. elemista tanuló, a Magyar Bizonyítványunkat kaptuk és a 8. díjményért édesapánktól, 50-50 koronát kaptunk. Mi ezt azoknak a szegény gyermekeknek szánjuk, akikről a Sors megtagadta jószágát. Bár adná az Istenke, hogy a 4. és 5. néhány koronánk is segítség lenne a sok nélkülözők között. Most pedig még egyszer kérjük kedves Szerkesztő Bácsit, hogy legyen szíve a pénzt átadni és kezeit csókoljuk szeretettel: Hirm Kálmán és Sanyika. U. i. mi az „Egyenlőséget” nagyon szeretjük, a szombat duplán nézünk, mert akkor kapjuk. Még sok kézsók. Szegvár, 1922 január 28.

— **Az aradi izr. nőegylet hangversenye.** Az aradi belvárosi izr. nőegylet a múlt héten művészi hangversenyt rendezett, amelyen magyszámú és előkelő közönség vett részt. A hangversenyen közreműködtek: Hoffmann Magda hegedűművész, Hubay Jela tanítványa, Bissig János és Freund Léo.

— **Jótékonycélu mulatság.** A kisújszállási zsidó lányok a napokban Holló Margit és Witz Böske urleányok kezdeményezésére kitűnően sikerült táncmulatságot rendeztek. A mulatság tiszta jövedelmét a debreceni zsidó menzának küldötték el.

— **Tomchinskyék hegedűjátéka az angol király előtt.** Tomchinsky Minai és Harry a fiatal hegedűművészek Angliában hangversenyeznek nagy sikerrel. A két testvér február 15-én az angol királyi pár jelenlétében fognak újabb művészi dicsőséget szerezni.

Aranyat, ezüstöt, briliánsot vesz és elad a legmagasabb napi árran
Friedländer Ármin arany és ékszerárú gyár VII. ker.
Dohány-u. 1/a. Templommal szemben.

ZSOLDOS-TANINTEZET a legjobban készít elő magánvizsgákra.
Budapest, VII., Dohány-utca 84. Tel.: József 124-47.

Sárcipő, hócipő legjobb minőségben kapható és javítható
Neurimán, Budapest. Nagymező-u. 44. Telefon: 138-77.

Fischmann Testvérek
keféaragya
ET. Budapest, V., Ügynök-u. 22.

GOLDMANN MÓR V. kerület, Vilmos császár-ut 14. szám.
Harisza-, kötől- és szövöttárú nagykereskedő.
(Szombaton zárva.)

MUFOGAK részletfizetésre is!

Fogsorok szájpadiás nélkül, arany koronák, aranyhidak
amerikai módszer szerint. Vidékiek 24 óra alatt kielégülhetnek.
DRUCKER HÁNDOR és DRUCKER DEZSO
all. vizsg. igazg. technikai vezető
Budapest, Népszínház-utca 46. sz. — Kérem a címre ügyelni.

Saját készítésű מצות SIRKÖVEK
PFEIFER ÉS HESZKY
Budapest, X., Rozma-utca 7. sz., új temetőnél.
Nagy választék! Telefon: József 59-61

BRILLIÁNSOKAT gyöngyöket, régiségeket
mindenkinél drágábban
veszek. TELEFON. (Térz-
templommal szemben.)
Székelv Emil Király-utca 51.

„Sixtus”-védjegyű. Minden hölgynek
szennázás. Kiprobálható költségmente-
sen, vételkényszer nélkül!
Paróka KORITZ REZSŐ
Salon de Coiffures pour Dames.
Budapest, V., Fürdő-u. 9.
(Perc-közzel szemben.) Telefon: 46-73.

Lónyainé női kalap divatterem,
Budapest, IV., Párisi-utca 6.
Telefon: József 66-33.

727
Az egyedül, a 101. rabbinátus kizárólagos felügyelete alatt álló
Kosor Szalámi és Füstölíhusárugyár r.-t.
VII., Dob-utca 11.
ajánlja kiváló minőségű szármányait a legutányosabb
napi árak mellett. Postai szállítás.

— **ADOMÁNYOK.** E héten beérkezett hozzánk: Tetszés szerinti kiállításra: Schaab Jenő és neje Iótkomlós házasságuk 25. évfordulója alkalmából adakoztak: Vogel Jenő 150 K, Popper Sámuel 100 K, Kürschner Albert 100 K, Brüll Géza 50 K, Sch. J. 500 K, összesen 900 K, Roberg Mórné Villány 200 K, H. J. 50 K, Friedländer Rezső 200 K, Kohn M. 100 K, Lissauer Dezső Szögliget 200 K, Süss Manó Kalocsa 200 K, Biachné Gárdonyi Mariette édesanyja halálának évfordulója alkalmából 500 korona, Polacsek Igác Monor 200 korona. — Szentföldi nyomorgók részére: Dr. Lemberger Ábrahám főrabbi Nyírbátor 500 korona, Fülöpszállási Izraelita hitközség 1369 korona, Reisz Jakabné Csongrád 50 korona. — Zsidó vak katonák részére: Kastner Zolika 50 korona, Weisz Lipót Csorna 51 K, Kárpáti Ernő Máv. tisztviselő soron kívüli előléptetése alkalmából 50 K. — Zsidó vakok intézése részére: Janovitz-cég és személyzete 200 K. — Zsidó egyetem alapjára: Sömjén Pestszentmihály 50 K. — Zsidó leányárvaház részére: Fischer Iluska születésnapja alkalmából 50 K, Ormai Ilonka 20 K. — Magyar zsidó főiskolai hallgatók részére: Kohn József Szomajim 100 K, Bauer Sándor és neje 50 K. — Zsidó fiúárvaház részére: Földes József 50 K. — Bródy Adél gyermekkorház részére: Guttmann Évike gyűjtése 200 K. — Béna rabbi részére: Weil Gábor Hatvan 20 K. — Weiss Alice gyermekágyas otthon részére: Guttmann Mór menyének Guttmann Jenőnének elhunyt alkalmából 500 K. — Zsidó nélkülöző internáltak részére: Weiszberger Mihály Jánosfalma 200 K, budai Goldberger Leóné 1000 K. — Szegény zsidó tanulók részére: „Bubalus” 500 K. — Zsidó hadiözvegyek és árvák részére: Brüll Antalné Felcsut 50 K. — Zsidó menza részére: Heisler Vilmosné Tolna Heisler Izrael halálának évfordulója alkalmából 200 K. — Solti vértanu özvegye részére: Krausz Lajosné 500 K. — Nyomorba jutott családoknak: Fleischer Emmuska Szögliget 250 K, Schwarz Jakabné 100 K, Gerő Antal 100 K. — Zsidó főgimnázium részére: A somlyóvásárhelyi imaegyesület nevében Krausz Ignác 1000 K. — Külföldön tanuló magyar zsidó főiskolai hallgatók részére: Schwarcz Jakabné 100 K, Steiner Jenő Vasvár 91 K, Spitzer Vilmos nagybirtokos Diópuszta 4000 márká, Heisler Vilmosné Tolna Heisler Izrael halálának évfordulója alkalmából 400 K, Csengeri izr. hitközség tagjainak adománya Kaufmann Nándor hitk. elnök útján 3450 K, Székely Jenő Tatabánya 100 K. — Éhező zsidó gyermekek részére: Weiner Imi és Klárka Mezőberény 100 K, Brüll Antal Felcsut 50 K, Fleischer Emmuska Szögliget 250 K, Terényi Irén 100 K, Kalmár Zsuzsika 1000 K, Schwarcz Jakabné 100 K, Weil Gábor Hatvan 30 K, Szántó Erzsé és Lacika Szeged 50 K, Olga Pestszentlőrinc 200 K, Kastner Zolika 50 K, Barta György Szilveszter-esti gyűjtése 100 lei, Krámer Bernát Tolna 200 K, Lustig Simon 100 K, Fleischmann Zsigmond és Simon Zsámbék 200 K, Bauer Sándor és neje 50 K. — Engelhardt Jolán vak leány részére: Özv. Weiner Simonné 100 K. — Budapesti ker. talmudtörégyelet részére: Schönberger Mór 150 K, Wohl Martin 1000 K. — Ki fog ezeknek adni? Marcali előfizető 500 K, Dán Testvérek 1000 K, Brémer Benő Zalaegerszeg 200 K, Sarkadi Mór 200 K. — Kunszentmiklósi templom felépítésére: Marcali előfizető 500 K, özv. Epstein Bernátné 100 K, özv. dr. G. né 100 K, Zauberer Jenőné 100 K, Heisler Vilmosné Tolna Heisler Izrael halálának évfordulója alkalmából 400 K, Fleisch Arnoldné 50 K. — Klein Jakabné részére: Özv. Zeidmann Gyuláné 40 K, Ehrlich Ignác Szolnok 20 K, Weinstock Farkas Nyírmada 100 K. — Özv. Goldberger Lipótné részére: Özv. Zeidmann Gyuláné 40 K. — Elemi iskolai nyomor-akelő: Rosenfeld Hermanné gyűjtése rokonok között Holler Dezső és Reizmann Kornélka eljegyzése alkalmából 1200 K. — Neumark Sándor részére: Katz Fábán Berettyóújfalui 100 K. — Fürst Samu részére: Özv. Zeidmann Gyuláné 40 K.

— Kiss József-délután. Szegeden Klein Gyula vallásnár vezetésével a zsidó ifjúság Kiss József irodalmi délutánt rendezett, mely alkalommal zsúfolásig megtelt a hitközség díszterme. Dr. Balassa Armin magas szárnyalású beszédében méltatta Kiss József halhatatlan érdemeit. Utána Jakobovits László szavalta Kiss József „Tüzek” c. költeményét. Tihanyi Zoltán operaénekes gyönyörű szép tenorhangon énekelt Kiss József megzenésített költeményeiből. Kálmán Sári drámai művész Kiss József „Rabasszony”, „Simon Judith” és „Hortobágy” című költeményeinek előadásával magával ragadta az egész közönséget. Terescsényi György író és költő nagy érdeklődés közepette ismertette Kiss József munkáit.

— Feldmann Lajos szegény internált zsidónak, aki a zalaegerszegi internáló tábornak lakója immár második esztendeje, szüksége volna egy öltözet ruhára. Kérjük, küldjenek neki valamilyen használt ruhát. Cím: Feldmann Lajos Zalaegerszeg, Internáló tábor.

NAPTÁR

Vasárnap, febr. 5., szombat 7., hétfő 8., kedd 9., szerda 10., csütörtök 11., péntek 12., szombat 13. Heti szidra: Besálach (Sábbász siro) (M. II. 13. f. 17.—17. f.). — Háf-toro: Vátosár Devoro (Birák 4. f. 4. v.—5. f.). — Szombat bejövetele: 4 ó. 50 p. Kimenetele: 5 ó. 30 p.

Főszerkesztő: Dr. Szabolcsi Lajos.
Felelős szerkesztő: Dr. Gedő Árpád.
Felelős kiadó: Gáspár Márk, igazgató.

Aranyat,

brillánst, gyöngyöket, ezüstöt,
régiséget mindenkinél drágábban
veszek. **Schwarz I. üzlete.**
Budapest, IV., Múzeum-körut 21.

Ingyen oktatásban részesítenék szegény leányokat
perzsa- és gobelin-szővésre.
Szombaton zárva. Megbeszélés vasárnap. Akácfa-utca 37—39 I. em. 8.

MOLNÁR GYULA kefe-, ecset- és
seprőgyára,
Budapest, VI., Hunyadi-tér 7.
Telefon: 157-82. Alapítva: 1899.
Ajánlja közismert elsőrangú készítményeit
en gros - eladásra a tavaszi szezonra.

Kwartin főkéntor
legújabb hanglemezei megérkeztek

WÁGNER

hangszeráruházában
Budapest, József-körut 15.
Hanglemezműsor INGYEN!

Laskacsomagolópapír

szürke, 100/140 cm. nagyságban, 1000 ivenként körül-
belül 300 kg. súlyban, erős és vastag; kapható:

Weisler és Verő papírnagykereskedő cégnél,
Budapest, VII., Vörösmarty-u. 19.

Butorait

legelőnyösebben BEHR-nél szerezheti
be. Andrassy-ut 60. (Csengery-utca
sarok.) Díjmentes vidéki szállítás.

Elsőrendű, legmegbízhatóbb

orth. שאלמי és kolbászárukat

orth. rabbinatusi hechserral csakis Rebenwurzel S.-nél
kapható. Budapest, Laudon-utca 3. Kivánatra árjegyzék.
Postai szállítás kétszer naponta.

Pocsatkó

tri-női divatszalon
Budapest,
Deák Ferencz-u. 14.

ZSÁK

ponyva, zsinag kaphatók
SCHILLING R. M. S. A. R. T.
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7. sz.
Zsák- és ponc-vakölcsönzés.

Fűszer- és csemegeárukat

vásároljon

az *Élester* fiókjaiban

**Kézát
megkérlik,**
ha Hyvarjón LILION
TEJESZAPPANT hasz-
nál (50 K) és Hyvarjón
szépitőszerelet teszi arc-
bőrét fiatalos üdév (95 K)
Kapható: Török-gyógy-
szertár Király-utca 12. és
Andrássy-ut 26. Karsch-
maroff-drogéria Rákóczi-
ut 50. és Erzsébet-körut 1.
Róna-drogéria József-kör-
ut 50, Seitz-drogéria Nép-
színház-utca 29, Fehér-
kereszt-drogéria Teleki-
tér 1, Nemzeti Opera-dro-
géria Andrassy-ut 15. sz.
Fischer-drogéria Jászbe-
rényi-ut 10, Rainer és
Tarsa-drogéria II. kerület,
Corvin-tér 6.

BRUCK MIHÁLY

Budapest
V., Béla-utca 6.
Alapított: 1893.

Háztartási cikkek osztálya

Mindenemű kefe-, ecset- és fésűárak, szappanok,
piperecikkek és solingeni acélárak nagykereskedése,
eredeti gyári árak mellett.

Katonai felszerelési cikkek osztálya

PÁLYÁZATOK

Díjazás: Minden szöveges pályázat 3 E. vasfalon szedett betűkkel 3 E. Pályázatok felvétele: Lépét-körút 28.

A kabal aut. orth. izr. hitközség egy metsző-kántori állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik, hogy jó előimádkozó legyen s három elismert orth. rabbittól kabalóssal birjon. Fizetés heti 500 korona fizetés és 500 korona drágasági pótlék, természetbeni lakás és a szokásos mellékjövodelem. Utiköltség csak a meghívottaknak térítetik meg. Pályázati határidő: február hó 28-ig. Kaba, 1922 január 9-én. Hirschberg Mór hitk. elnök, Weiss József hitk. jegyző. 1288

A mezőkövesdi aut. orth. izr. hitközség egy első metszői és előimádkozói állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik, hogy jó balköre legyen és hogy három elismert orthodox rabbittól kabalóssal birjon. Eddigi működést, életkort és családi állapotot igazoló okmányokkal felszerelt kérvények alulírott hitk. elnökhöz címzendők. Fizetés kölcsönös megállapodás szerint. Utiköltség csak a meghívottaknak térítetik meg. Az állás azonnal betöltendő. Mezőkövesd, 1922 január 8-án. Frank Emil hitk. elnök, Haas Jenő hitk. jegyző. 1289

A püspökladányi izraelita hitközségnek üresedésben levő sameszi állás betöltendő. Azon pályázók, kik sóchet ubódek baltefiló vekore képesítéssel birnak, előnyben részesülnek. Pályázótól megkívánatik, hogy írásban, olvasásban jártas legyen. Javaldalmazás természetbeni lakás, rituális fürdő kezeléséből, valamint a szokásos mellékjövodelem, a heti készpénzfizetés pedig megállapodás szerint. Képesítést, kort, családi állapotot, eddigi működést feltüntetendő okmányokkal felszerelt ajánlatok február 15-ig alulírott hitközség elnökségéhez intézendők. Utiköltsége csak a meghívottaknak térítetik meg. Püspökladány, 1922 január hó 15. Rohn Jakab hitk. elnök, Schnitzler Simon hitk. jegyző. 1355

A békéscsabai orth. izr. hitközségnek elsőrendű, kellemes hangú előimádkozói, metszői, menakeri állás azonnal betöltendő. Három elismert orth. rabbittól nyert kabalóssal birók pályázhatnak. Fizetés: természetbeni lakás, havi 3200 korona készpénz, havi 50 kgr. liszt, évi 25 mm. tűzifa, hetenként 2 kgr. hus és minden köser marha után 1 kgr. hus és a szokásos mellékjövodelem. A meghívottak az utiköltség megtérítetik. Grünwald Kálmán hitk. elnök. 1363

A kishéri izr. hitközség egy jobb kántor és metszői állásra pályázatot hirdet. Akinek az anyakönyv vezetésére jogosultsága van, előnyben részesül. 40 éven aluliak kérvényüket, melyben a családi állapot is ki legyen tüntetve, a kishéri izr. hitközség előjáróságához minél előbb terjesszék be. Fizetés megegyezés szerint. Schvabach Mihály hitközségi elnök. 1387

A demecseri orth. izr. hitközség iskolaszáke azonnal betöltendő, államsegélyes tanítói állásra pályázatot hirdet. Lakáshiány miatt nőilen előnyben részesül. 1391

A tóti orth. izr. hitközség keres egy chümes és gemóre oktatásban jártas nőilen, vagy kis családú nős melamedot. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok Sauer Bernát Tét (Győrmege), címre küldendők. 1400

Disztoll, művirág, Spatterie
és kalapdiszek. Nagyban és kicsinyben. Olcsó árak. Nagy raktár.
RUDAS M. Budapest, VII., Király-utca 13 sz.
(Gózsdu-udvar, VI. épület.)

ÉRTESÍTÉS

A t. hitközségek szives tudomására hozzuk, hogy a szegedi főrabbiág közvetlen felügyelete alatt az idén, úgy mint azelőtt

husvét pászkaliszlet

készítünk s azt napiáron szállítjuk. Kérjük szives értesítését, hogy milyen mennyiségre reflektálnak.

Marer Gyula és Társa R.-T.
gózmalom, Szeged.

Rosenbach Katica Készít és katalógus és angol nő ruháit szalonja. Átalakítások modellek után és hozott anyagból is készítenek. Vidékiek soronkívül. VII., Károly-körút 9. II., 8. Telefon: főv. 115-32.

BUTORAIT legelőnyösebben szerzi be **PARTOS-nál** Budapest, Andrassy-ut 52. Vidékre csomagolási díjtalan. (Bejártal Eötvös-utca.)

Igazg.: Keleti és Ribner **FŐVÁROSI ORFEUM** Nagy-mező-u. 17. sz. Kosáry Emmy és Király Ernő vendéglétele pontban 8 óráig. Az előadás 1/28 óráig kezdődik.

Flóra Kő- és ipar. terület szerinti kötött gyapjú- és selyemruhákat, a legmodernebb jemperek és kabátok készítését elvállalja rendelésre vagy hozott anyagból. Budapest, VII., Szövetség-utca 26.

Szabadalmi r.-t. Budapest, József-körút 10. szám. Telefon: főv. 32-87. Védjegyek, szabadalmak, értékesítés, finanszírozás találmányok tökéletesítésére. Összeköttetések az egész világon.

Legmodernebb cipőszalon készíti mérték után és raktáron tart a legkényesebb igényeket kielégítő angol, francia cipőket. Cseh Ferenc Budapest, Andrassy-ut 61. sz. kőszon tér közelében.

FOGAK! Finom kar-sukban 100 K, fogtömés 100 K, foghuzás 50 K, műfogjavítás 100 K fogkorona 400 K. Legtársasabb és művészi munka. **Fenyvesi Jenő** fogászati műterme, Budapest, VII., Thököly-ut 6. a Keleti pályaudvarral szemben (sarokház) Értékezés este 7-ig. Vidékieknek 1-2 nap alatt

Chapoux Robes Budapest, Kristóf-tér 6. Telefon: 104-00. **Robes Tailleur** **Sidy** Párisi modellek állandó kiállítás. **Maiteaux et Blouses**

Vízsolgyi Nyugati pályaudvarral szemben. Nézze meg reklám-kirakatát!

Mielőtt vas-, rézbutor, sodrony-ágyvetetet venne, tekintse meg saját találmányu **összezsukható gyermekágyait.** **Leboulis Oszkár** épület, vas, rézbutor, sodronyágybetét és gyermekkosci készítő Budapest, VI. ker., Izabella-utca 41. sz. - Telefon hívó 127-35.

PERZSA és másfajta **SZÖNYEGEIT** művésziesen javítja és tisztítja Budapest, VII. ker., Garay-utca 23. földszint 4 **WEISS ILONA**

Asztalterítő (abrosz) és más asztalneműt bálok, ünnepélyek, klubok, éttermek és kávéházak részére mérsékelt kölcsöndíjért szállít a **„HATTYU”** fehérneműkészítő-vállalat, V. kerület, Kalona József-u. 41. Tel.: 159-60 és 46-86.

Az úpesti izr. hitközség saját kezelésében levő legmodernebb felszerelésű és rabbiságunk felügyelete alatt álló **páskasütődjében** más hitközségek páskaszükségletének előállítását is elvállalja.

Kérjük a t. hitközségeket, hogy eziránt velünk minél előbb érintkezésbe lépni sziveskedjenek, hogy esetleges megrendelésüknek eleget tehesünk.

Kivánatra kész páskát is szállítunk. **Az úpesti izr. hitközség előjárósága.**

APRÓ HIRDETÉSEK

Hirdetési díjazás: Minden szó egyszeri belkutatása 7 K, vastagon szedett betűkből 12 K. Apró hirdetések felvétele: Lipót-körút 20.
Jellegű levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők.

FREGOLIA ruhaszárító minden méretben készen kapható és felelősséggel felszereltetik. Breszlauer asztalosmester, Hunyadi-tér 7. sz. 1864

HAZDASÁGBA menne 18 éves izr. egészséges fiatalember. Szíves megkeresést Sándor és társa, Párisi-u. 5. 1321

VASBUTORT, RÉZBUTORT, gyermekágyat, gyermekkoszt, sodrony ágybetétet, matracokat legolcsóbb gyári áron szállít Klein Gyula és Társa vasbutorgyár, Dob-utca 53 sz. (Erzsébet-körút mellett.) 1064

JOBB házból való, szigorúan orthodox zsidó leányt keresek, ki a főzés és háztartás minden ágában jártas. Ajánlatok „Családtagként lesz tekintve” jelígre a kiadóba küldendők. 1372

ORTHODOX családhoz zsidó ápolónő keresetetik. Jelentkezhetik Weisz József Budapest, Koszoru-utca 28. földsz. 2006

POLGÁRIT végzett német, magyar és zongorázni tudó nevelőt keresek két nagyobb gyermek mellé. Ajánlatok Feuerstein címre Salgótarjánba küldendők. 2012

KERESEK egy VI. és egy IV. gimnazista fiát, továbbá egy II. polgárista lányom magántanulók mellé háztanítót. Fizetés meg egyezés szerint. Ajánlkozók igényük megjelölésével Klein Sámuel földbirtokosnak Ajak, Szabolcs megye, írjanak. 1386

ÖRÖKBEOGADNA két-három éves, lehetőleg árva, egészséges zsidó leánykát gyermektelen házaspár. Bővebbet dr. Winkler rabbi, Nagykanizsa. 1388

VALLÁSOS családokhoz bejáratos sadchenek adják le címüket „Orthodox 100” jelígre a kiadóba. 2008

HADIROKKANT bármilyen állást keres. London Ábrahám, Gróf Zichy Jenő-utca 40. II. 11. 1372

HÁZITANÍTÓ I. realista fiú mellé délutánra, esetleg élelmezéssel is azonnalra felvétetik. Manóvill, V., Sziget-utca 40. II. em. 12. Palatinus-ház. 1399

KERESEK egy vallásos nevelésű leánykát, esetleg hadiözvegyet, ki háztartásban segédkezne. Jó elbánásról biztosítva. Fizetés meg egyezés szerint. Koffler, Fényeslitke. 1392

ÖNHIBAJÁN kívül elvált intelligens iparos benősülne üzletbe, gazdaságba. „Temperamentum 30” kiadóba. 2011

HAZASSÁGKÖZVETÍTŐK, kik uri családoknál bejáratosak, adják le címüket „Doktor” jelígre a kiadóhivatalba. 2009

HAZASSÁGOKAT csak jobb körökben finom formában ajánl. Fischer, Dohány-utca 68. III. 14. 1299

BENŐSÜLNÉ negyvenes, jó meg-
~~...~~ nőlen fiatalember némi vagyonnal, oly intelligens zsidó háza, ahol önálló uri otthont találha, lehet idősebb leány, esetleg özvegy. „Jó családból” jelígre a kiadóhivatalba. 1384

HUSZONHÉTÉVES kereskedő benősülne bármilyen üzletbe, vidékre is. Teljes címre válaszolok. Jelíge: „Jövő biztosítva”. 2016

BENŐSÜLNÉ gazdaságba, vagy más vállalatba egy magát ott hasznossá tenni óhajtó harminchárom éves, izr., intelligens, állásban levő fiatalember. Lehet gyermektelen özvegy is. Leveleket „Energia” jelígre kiadóba kérek. 2015

KÉT intelligens izraelita kereskedő megkönösülne, esetleg benősülne. „Huszonnyolc és harminc” jelígre a kiadóhivatalba továbbít. 2007

ÜVEGES és képkeretező, olcsó szakmunkás, levelezőlapra házhoz jövők Dohány-utca 71. II. em. 1. 2019

KOROSABB zsidó nő házvezetőnőnek azonnal felvétetik. Kik családi otthont óhajtanak, jelentkezzenek. Rózsa-u. 48. föld. 6. 2017

HARMINCNEGYÉVES cipész állást keres. Cím: König Károly Rákospalota, Dobi-utca 11. 2010

KÖZÉPKORU, szerény, jólelkű házvezetőnő idősebb házaspárhoz felvétetik, ahol otthont talál. Csergery-utca 6. II. em. 37. 2025

IZRAELITA nevelőnő, több évi gyakorlattal, állást keres. Cím: Rosenspitiz Rezső Pécs, Rákóczi-ut 38. 2013

TANONC rövid-, kötött-, szövött-áru üzletembe felvétetik. Szombaton zárva. Kalisch, Klauzál-tér 16. 2014

Fájdalommentes foghúzás

precízissal. Fogsorok szápadlás nélkül a leg-
jobb kivitelben és jutányos árban.
Dr. Strelinger Viktor fog- és szájbeteg-
ségek szakorvosa.
Budapest, VII., Rákóczi-út 12. sz. (Sip-utca sarok.)

Juniusi vizsákra

biztos sikerrel, utólagos díjazásért előkészít.
Előkészítő tanintézet
Budapest, VIII., Rókt Szilárd-utca 17. sz.
Korrepetíció, külön könyvtelési tanfolyam.

Felhívjuk a t. izr. hitközségek becses figyelmét, hogy a megszállás alól felszabadult **Pécs városában** már 20 év óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő villanyerőre berendezett

—sütődénk

üzemben van és bármily mennyiségű megrendelésnek gyorsan és pontosan, a legolcsóbb ár mellett eleget tehetünk.

Kérjük a t. hitközségek minél előbbi szíves megrendelésüket.

—gyász:

Pécs, Munkácsy Mihály-utca.
Morgenstein Béla.

Jól és olcsón ápolja cipőjét!
a valódi
HARRY
PASZTAVAI
OVARODJUNK AZ UTÁNZATOKTÓL!
HARRY MŰVEK
REITER ÉS TÁRSA BUDAPEST, VII., TELEP-UTCA 49. SZ.

Braun Izidor Munkásingek, harisnyák, kötött-,
Laudon-utca 5. szövött-áruk nagyban kaphatók.

KELETI J. BUDAPEST, IV. KERÜLET,
KORONAHÉRCÉG-UTCA 17.

Gyárt legtekéletesebb kivitelben: műlábakat, műkezeket, sörv-
kötőket, haskötőket, gummigőrcsőharisnyákat stb. Dus vá-
laszték az összes betegápolási gummiarukban és műszerekben.

Kartellen kívül

IVRIA Biztosító Részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-körút 9. sz. (volt Bathhány-palota)

Részvénytőke
10 millió korona

Interurban telefon: 143-29, 20-41 és 183-41.

A biztosítás minden ágával a legolcsóbb díjtételek mel-
lett foglalkozik. Szombaton és zsidó ünnepeken zárva.

Kérjen árajánlatot!

Nyomatott a Globus Nyomdai Műintézet R-T. körkorgógépein, Budapest, VI., Aradi-u. 8.

Kartellen kívül